ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2020
COM(2020) 207 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τη χρήση πρόσθετων μορφών έκφρασης και παρουσίασης της διατροφικής δήλωσης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή 2
2. Ιστορικό 3
3. Νομικό πλαίσιο ΕΕ σχετικά με τη διατροφική επισήμανση στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας 4
3.1. Πρόσθετες μορφές έκφρασης και παρουσίασης σύμφωνα με τον κανονισμό ΠΤΚ ... 4
3.2. Άλλα συστήματα διατροφικής επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας 4
3.3. Περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών 5
4. Συστήματα επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας που εφαρμόζονται ή αναπτύσσονται σε επίπεδο ΕΕ 6
4.1. Διαφορετικές μορφές διατροφικής επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας 6
4.2. Συστήματα επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας που εγκρίθηκαν ή εξετάζονται από τα κράτη μέλη και το Ηνωμένο Βασίλειο 7
4.3. Συστήματα επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας που αναπτύσσονται από ιδιωτικούς φορείς της ΕΕ 11
5. Η κατάσταση σε διεθνές επίπεδο 13
6. Ενδιαφέρον, κατανόηση και αντίδραση καταναλωτών και επιπτώσεις στην υγεία .. 14
7. Επιπτώσεις στους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων και στην εσωτερική αγορά 19
8. Θέσεις και απόψεις 22
8.1. Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Επιτροπή των Περιφερειών 22
8.2. Εμπειρογνώμονες των κρατών μελών της ΕΕ από αρμόδιες εθνικές αρχές 22
8.3. Συμφεροντούχοι 23
8.4. Διεθνείς οργανισμοί 24
9. Συμπεράσματα 25

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση ανταποκρίνεται στην υποχρέωση που έχει οριστεί για την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011[1] σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές (στο εξής: κανονισμός ΠΤΚ). Η εν λόγω διάταξη απαιτεί από την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με τη χρήση πρόσθετων μορφών έκφρασης και παρουσίασης της διατροφικής δήλωσης, τον αντίκτυπό τους στην εσωτερική αγορά και τη σκοπιμότητα περαιτέρω εναρμόνισής τους. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, η Επιτροπή μπορεί να συνοδεύσει την έκθεση αυτή με προτάσεις για τροποποίηση των οικείων διατάξεων της Ένωσης.

Από τον Δεκέμβριο του 2016, ο κανονισμός ΠΤΚ απαιτεί για τη συντριπτική πλειονότητα των προσυσκευασμένων τροφίμων[2] να φέρουν διατροφική δήλωση, που συχνά αναγράφεται στο πίσω μέρος της συσκευασίας, ώστε να έχουν τη δυνατότητα οι καταναλωτές να επιλέγουν τρόφιμα ενήμεροι και με γνώμονα την υγεία τους. Η συγκεκριμένη δήλωση μπορεί να συμπληρωθεί με την προαιρετική επανάληψη των κυριότερων στοιχείων της στο κύριο οπτικό πεδίο (γνωστό ως «μπροστινό μέρος της συσκευασίας»), προκειμένου να μπορεί να δει ο καταναλωτής με την πρώτη ματιά τις βασικές διατροφικές πληροφορίες κατά την αγορά τροφίμων. Για την εν λόγω επανάληψη μπορούν να χρησιμοποιηθούν άλλες μορφές έκφρασης και/ή παρουσίασης (π.χ. γραφικά ή σύμβολα) στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας (ΜπΜΣ) πέραν εκείνων που περιέχονται στη διατροφική δήλωση (π.χ. λέξεις ή ψηφία).

Βάσει της εμπειρίας που αποκτήθηκε με τις εν λόγω πρόσθετες μορφές έκφρασης και/ή παρουσίασης της διατροφικής δήλωσης, ζητήθηκε από την Επιτροπή να εκδώσει έως τις 13 Δεκεμβρίου 2017 έκθεση σχετικά με τη χρήση και τον αντίκτυπό τους. Λαμβανομένων υπόψη, αφενός, της περιορισμένης εμπειρίας στον συγκεκριμένο τομέα κατά τα προηγούμενα έτη και, αφετέρου, ορισμένων πρόσφατων εξελίξεων σε εθνικό επίπεδο, η έκδοση της έκθεσης αναβλήθηκε προκειμένου να συμπεριληφθεί η εμπειρία από τα συστήματα που θεσπίστηκαν πρόσφατα. Η παρούσα έκθεση υπερβαίνει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 35 του κανονισμού ΠΤΚ (δηλ. Πρόσθετες μορφές έκφρασης και/ή παρουσίασης που επαναλαμβάνουν τις πληροφορίες που παρέχονται στη διατροφική δήλωση) και περιλαμβάνει επίσης συστήματα που παρέχουν πληροφορίες στο ΜπΜΣ σχετικά με τη συνολική διατροφική ποιότητα των τροφίμων, δεδομένου ότι μια διαφοροποίηση αυτού του είδους δεν θα ήταν εύστοχη από την οπτική γωνία του καταναλωτή.

Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζονται τα κύρια συστήματα διατροφικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ που εφαρμόζονται επί του παρόντος ή που αναπτύσσονται σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και ορισμένα από τα συστήματα που εφαρμόζονται σε διεθνές επίπεδο. Αφορά επίσης την κατανόηση από πλευράς καταναλωτών, την αποτελεσματικότητα και τις επιπτώσεις των συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ. Η παρούσα έκθεση βασίζεται στις βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις και στα δεδομένα που συλλέχθηκαν και αναλύθηκαν από το Κοινό Κέντρο Ερευνών για το θέμα αυτό και στις εκτενείς διαβουλεύσεις που διεξήγαγε η Επιτροπή με τις αρμόδιες εθνικές αρχές και τους σχετικούς συμφεροντούχους.

---

[1] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές. ΕΕ L 304 της 22.11.2011, σ. 18.

[2] Τα τρόφιμα που εξαιρούνται από την απαίτηση υποχρεωτικής διατροφικής δήλωσης παρατίθενται στο παράρτημα V του κανονισμού αριθ. 1169/2011

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές που καταρτίστηκε τον Ιανουάριο του 2008[3], οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τροφίμων θα έπρεπε να παρουσιάζουν υποχρεωτικά τις πληροφορίες σχετικά με την ενέργεια, τα λιπαρά, τα κορεσμένα λιπαρά, τους υδατάνθρακες, τα σάκχαρα και το αλάτι στο ΜπΜΣ στα προσυσκευασμένα μεταποιημένα τρόφιμα. Επιπλέον, επιτράπηκε η ανάπτυξη προαιρετικών εθνικών συστημάτων δήλωσης των εν λόγω υποχρεωτικών στοιχείων μέσω άλλων μορφότυπων παρουσίασης (π.χ. γραφικών).

Οι συννομοθέτες αποφάσισαν να διατηρήσουν σαν ιδέα την επισήμανση στο ΜπΜΣ αλλά να καταργήσουν τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της. Συμφώνησαν ότι, ελλείψει ενός διατροφικού συστήματος επισήμανσης στο ΜπΜΣ που θα ήταν κατανοητό και αποδεκτό από όλους τους καταναλωτές της ΕΕ, το συγκεκριμένο ζήτημα θα έπρεπε να εναπόκειται στα κράτη μέλη και στους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων, που θα ανέπτυσσαν τα δικά τους συστήματα προσαρμοσμένα στους καταναλωτές τους, υπό την προϋπόθεση ότι θα συμμορφώνονταν με ορισμένα κριτήρια. Στόχος ήταν η συγκέντρωση εμπειριών σχετικά με τη λειτουργία των διάφορων συστημάτων στα κράτη μέλη, προκειμένου να ληφθεί μια πιο τεκμηριωμένη απόφαση σχετικά με ενδεχόμενη περαιτέρω εναρμόνιση σε μεταγενέστερο στάδιο. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, ο κανονισμός ΠΤΚ, ο οποίος εκδόθηκε το 2011, απαιτούσε από την Επιτροπή να υποβάλει την παρούσα έκθεση σχετικά με τη χρήση και τον αντίκτυπο των διάφορων συστημάτων και σχετικά με τη σκοπιμότητα περαιτέρω εναρμόνισης.

Δεδομένων των αυξανόμενων ποσοστών υπερβολικού βάρους και παχυσαρκίας στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ και της σημαντικής επιβάρυνσης από ασθένειες που οφείλονται σε διατροφικούς κινδύνους[4], το ενδιαφέρον των δημόσιων αρχών για τη διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ αυξήθηκε και αυξάνεται συνεχώς από την έκδοση του κανονισμού ΠΤΚ και μετά. Οι στόχοι πολιτικής της επισήμανσης στο ΜπΜΣ είναι κατά κανόνα διττοί: (1) η παροχή πρόσθετων πληροφοριών στους καταναλωτές, ώστε να προβαίνουν, ενήμεροι, σε πιο υγιεινές επιλογές τροφίμων και (2) η ενθάρρυνση των υπευθύνων των επιχειρήσεων τροφίμων να αλλάξουν τη σύσταση των προϊόντων τους προς την κατεύθυνση των πιο υγιεινών επιλογών (Kanter et al., 2018). Ως εκ τούτου, η επισήμανση στο ΜπΜΣ θεωρείται ολοένα και περισσότερο ως ένα εργαλείο για τη στήριξη στρατηγικών[5]

[3] COM(2008) 40 τελικό, άρθρο 34

[4] Τα προβλήματα βάρους και η παχυσαρκία αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το 51,6 % του πληθυσμού της ΕΕ (18 ετών και άνω) ήταν υπέρβαρο το 2014. Η παχυσαρκία αποτελεί σοβαρό πρόβλημα δημόσιας υγείας, καθώς αυξάνει σημαντικά τον κίνδυνο εμφάνισης χρόνιων παθήσεων όπως οι καρδιαγγειακές παθήσεις, ο διαβήτης τύπου 2 και ορισμένοι τύποι καρκίνου (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/ Overweight_and_obesity_-_BMI_statistics). Γενικότερα, εκτιμάται ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση πάνω από 950.000 θάνατοι και η απώλεια περισσότερων από 16 εκατομμύρια ετών ζωής οφείλονται σε διατροφικούς κινδύνους λόγω ανθυγιεινής διατροφής (https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/societal-impacts/burden).

[5] Τα κράτη μέλη της ΕΕ υιοθετούν διάφορες προσεγγίσεις (π.χ. συμφωνίες αλλαγής σύστασης, περιορισμούς στη διάθεση στην αγορά τροφίμων με υψηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά, αλάτι και σάκχαρα, δημόσιες συμβάσεις υγιεινών τροφίμων, φορολόγηση ζαχαρούχων ποτών) στο πλαίσιο των στρατηγικών τους για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη των ασθενειών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη σε δράσεις για έναν υγιεινό τρόπο ζωής και υγιεινή διατροφή εφαρμόζοντας την ευρωπαϊκή στρατηγική του 2007 για θέματα υγείας που έχουν σχέση με τη διατροφή, το υπερβολικό βάρος και την παχυσαρκία, το πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές πρωτοβουλίες όσον αφορά επιλεγμένα θρεπτικά συστατικά του 2011 (ένα πλαίσιο αλλαγής σύστασης συμφωνήθηκε το 2008 για τη μείωση του αλατιού) και το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την παιδική παχυσαρκία για την περίοδο 2014-2020. Η προώθηση του υγιεινού τρόπου ζωής θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιτύχουν τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης έως το 2030 και τους στόχους του

που αποσκοπούν στην πρόληψη της παχυσαρκίας και άλλων μη μεταδοτικών ασθενειών που σχετίζονται με τη διατροφή. Σήμερα, έχουν αναπτυχθεί και υλοποιηθεί διάφορα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ σε όλη την επικράτεια της ΕΕ.

3. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΣΤΟ ΜΠΡΟΣΤΙΝΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ

1.1. Πρόσθετες μορφές έκφρασης και παρουσίασης σύμφωνα με τον κανονισμό ΠΤΚ

Ο κανονισμός ΠΤΚ επιτρέπει, σε προαιρετική βάση, την επανάληψη των πληροφοριών που παρέχονται στη διατροφική δήλωση, δηλαδή μόνο της ενεργειακής αξίας ή της ενεργειακής αξίας μαζί με τις ποσότητες σε λιπαρά, κορεσμένα, σάκχαρα και αλάτι, στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας (άρθρο 30 παράγραφος 3). Σύμφωνα με το άρθρο 35 του κανονισμού ΠΤΚ, πρόσθετες μορφές έκφρασης της διατροφικής δήλωσης (π.χ. γραφικά ή σύμβολα) μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων ή να προταθούν από τα κράτη μέλη, εφόσον συμμορφώνονται με τα κριτήρια που καθορίζονται στον κανονισμό.

Τα εν λόγω κριτήρια περιλαμβάνουν την απαίτηση οι πρόσθετες μορφές να βασίζονται σε ορθή και επιστημονικά έγκυρη έρευνα μεταξύ των καταναλωτών και να μην παραπλανούν τον καταναλωτή. Οι εν λόγω μορφές θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα διαβουλεύσεων με ευρύ φάσμα των ομάδων συμφεροντούχων, θα πρέπει να έχουν ως στόχο να διευκολύνουν τους καταναλωτές να κατανοήσουν τη συμβολή ή τη σημασία του τροφίμου για το ενεργειακό και διατροφικό περιεχόμενο ενός διαιτολογίου και θα πρέπει να υποστηρίζονται από επιστημονικά έγκυρα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι συγκεκριμένες μορφές έκφρασης ή παρουσίασης γίνονται κατανοητές στον μέσο καταναλωτή. Επιπλέον, οι μορφές θα πρέπει να είναι αντικειμενικές και να μην επιφέρουν διακρίσεις ούτε να δημιουργούν εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Στην περίπτωση χρήσης άλλων μορφών έκφρασης, αυτές θα πρέπει να βασίζονται στις εναρμονισμένες προσλαμβανόμενες ποσότητες αναφοράς ή σε γενικώς αποδεκτές επιστημονικές συμβουλές σχετικά με τις ποσότητες πρόσληψης.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν την κατάλληλη παρακολούθηση των πρόσθετων μορφών έκφρασης ή παρουσίασης της διατροφικής δήλωσης εντός της επικράτειάς τους και να υποβάλλουν τις εν λόγω πληροφορίες στην Επιτροπή. Για τη διευκόλυνση της εν λόγω παρακολούθησης, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων που διαθέτουν στην εθνική αγορά τρόφιμα τα οποία φέρουν τέτοιου είδους πληροφορίες να ενημερώνουν την αρμόδια αρχή για τη χρήση της πρόσθετης μορφής έκφρασης και/ή παρουσίασης και να παρέχουν τα σχετικά δικαιολογητικά στοιχεία όσον αφορά την εκπλήρωση των απαιτήσεων που θεσπίζονται στη νομοθεσία της ΕΕ.

1.2. Άλλα συστήματα διατροφικής επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας

Ορισμένα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που αναπτύσσονται από τα κράτη μέλη ή από τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων δεν εμπίπτουν στο άρθρο 35 του κανονισμού ΠΤΚ, επειδή δεν επαναλαμβάνουν τις πληροφορίες που παρέχονται στη διατροφική δήλωση καθαυτές, αλλά παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τη συνολική διατροφική ποιότητα του τροφίμου (π.χ. με κάποιο σύμβολο ή γράμμα). Τα εν λόγω συστήματα θεωρούνται «προαιρετικές πληροφορίες» σύμφωνα με το άρθρο 36 του κανονισμού ΠΤΚ, οι οποίες δεν θα πρέπει να παραπλανούν τον καταναλωτή, θα πρέπει να είναι σαφείς για τον καταναλωτή

ΠΟΥ για τις μη μεταδοτικές ασθένειες έως το 2025. (https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/2019_initiatives_npa_en.pdf)

και να μην του προκαλούν σύγχυση, καθώς και να βασίζονται, κατά περίπτωση, σε σχετικά επιστημονικά δεδομένα. Ταυτόχρονα, όταν ένα σύστημα αυτού του είδους αποδίδει ένα γενικά θετικό μήνυμα (για παράδειγμα μέσω πράσινου χρώματος), πληροί επίσης τον νομικό ορισμό του «ισχυρισμού επί θεμάτων διατροφής»[6], καθώς παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις ευεργετικές θρεπτικές ιδιότητες ενός τροφίμου όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 σχετικά με τους ισχυρισμούς επί θεμάτων διατροφής και υγείας που διατυπώνονται για τα τρόφιμα[7] (κανονισμός για τους ισχυρισμούς). Σύμφωνα με τον κανονισμό για τους ισχυρισμούς, οι ισχυρισμοί θα πρέπει να βασίζονται σε επιστημονικά στοιχεία, να μην είναι παραπλανητικοί και επιτρέπονται μόνον εάν αναμένεται ότι ο μέσος καταναλωτής θα κατανοεί τα ευεργετικά αποτελέσματα όπως αυτά διατυπώνονται στον ισχυρισμό. Τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τους ισχυρισμούς μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο στην επικράτεια του οικείου κράτους μέλους, εφόσον έχουν εγκριθεί από το εν λόγω κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 23 του κανονισμού για τους ισχυρισμούς, όπου περιγράφεται η διαδικασία κοινοποίησης στην Επιτροπή.

1.3. Περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών

Το περίγραμμα θρεπτικών χαρακτηριστικών είναι η κατηγοριοποίηση των τροφίμων σύμφωνα με τη διατροφική τους σύσταση χρησιμοποιώντας προκαθορισμένα κριτήρια[8]. Έχει μια ποικιλία εφαρμογών σε ολόκληρο τον κόσμο, για παράδειγμα, τη ρύθμιση της διάθεσης στην αγορά τροφίμων στα παιδιά. Μια κοινή χρήση των περιγραμμάτων θρεπτικών χαρακτηριστικών σχετίζεται επίσης με τα συστήματα επισήμανσης διατροφικών στοιχείων στο ΜπΜΣ. Τα περισσότερα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ βασίζονται σε περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών τα οποία μπορεί να αποτελούν απλώς όρια θρεπτικών ουσιών που καθορίζουν, για παράδειγμα, πότε ένα σύστημα αποδίδει πράσινο, πορτοκαλί ή κόκκινο χρώμα ή πιο περίπλοκους αλγορίθμους από τους οποίους προκύπτει μια συνοπτική βαθμολογία. Τα κριτήρια κατάταξης στο περίγραμμα θρεπτικών χαρακτηριστικών μπορούν να εφαρμοστούν σε όλες τις ομάδες τροφίμων γενικώς ή να αφορούν συγκεκριμένα διαφορετικές ομάδες προϊόντων. Ως εκ τούτου, τα περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών δεν εμφανίζονται στις ετικέτες.

Στην ΕΕ, η έννοια του περιγράμματος θρεπτικών χαρακτηριστικών χρησιμοποιείται επίσης στο πλαίσιο των ισχυρισμών επί θεμάτων διατροφής και υγείας που διατυπώνονται για τα τρόφιμα, όπου τα «θρεπτικά χαρακτηριστικά» νοούνται ως όρια για θρεπτικά συστατικά όπως λιπαρά, αλάτι και σάκχαρα πάνω από τα οποία περιορίζονται ή απαγορεύονται οι ισχυρισμοί επί θεμάτων διατροφής και υγείας, ώστε να αποτρέπεται η εμφάνιση ενός θετικού μηνύματος για την υγεία στα τρόφιμα με υψηλή περιεκτικότητα στα εν λόγω θρεπτικά συστατικά. Σύμφωνα με τον κανονισμό για τους ισχυρισμούς, η Επιτροπή έπρεπε να καθορίσει «περιγράμματα θρεπτικών συστατικών» έως το 2009, αλλά τα εν λόγω περιγράμματα δεν έχουν καθοριστεί ακόμη, επειδή το θέμα είναι εξαιρετικά αμφιλεγόμενο, όπως φάνηκε από τις αποκλίνουσες και πολωμένες απόψεις που εκφράστηκαν το 2009, όταν η Επιτροπή προσπάθησε να τα καθορίσει. Η αξιολόγηση του κανονισμού για τους ισχυρισμούς

---

[6] Ισχυρισμός επί θεμάτων διατροφής είναι κάθε ισχυρισμός που δηλώνει, υπονοεί ή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τρόφιμο διαθέτει ιδιαίτερες ευεργετικές θρεπτικές ιδιότητες λόγω της ενέργειας που παρέχει, των θρεπτικών και άλλων ουσιών που περιέχει ή δεν περιέχει (άρθρο 2 παράγραφος 2 σημείο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006)

[7] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τους ισχυρισμούς επί θεμάτων διατροφής και υγείας που διατυπώνονται για τα τρόφιμα, ΕΕ L 404 της 30.12.2006, σ. 9.
https://www.who.int/nutrition/topics/profiling/en/

επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στα περιγράμματα θρεπτικών συστατικών και ειδικότερα στο ζήτημα του κατά πόσο ο καθορισμός «περιγραμμάτων θρεπτικών χαρακτηριστικών» που αποσκοπεί στην αποφυγή απόδοσης ελκυστικών ισχυρισμών σε τρόφιμα με υπερβολικά υψηλή περιεκτικότητα σε αλάτι, λιπαρά ή σάκχαρα εξακολουθεί να είναι κατάλληλος για τον συγκεκριμένο σκοπό ή θα μπορούσε να προβλεφθεί κάποια εναλλακτική λύση για την επίτευξη των ίδιων στόχων.

4. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΣΤΟ ΜΠΡΟΣΤΙΝΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ Η ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ

1.4. Διαφορετικές μορφές διατροφικής επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας

Στη δεκαετία του 1980, ορισμένες κυβερνήσεις ξεκίνησαν να αναπτύσσουν συστήματα διατροφικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ στο πλαίσιο στρατηγικών για την πρόληψη της παχυσαρκίας και άλλων μη μεταδοτικών ασθενειών που σχετίζονται με τη διατροφή. Στις αρχές του 21ου αιώνα, παράλληλα με την εμφάνιση της παγκόσμιας επιδημίας παχυσαρκίας και τη μεγαλύτερη αφθονία μεταποιημένων τροφίμων στην αγορά, ο αριθμός των πρωτοβουλιών επισήμανσης στο ΜπΜΣ σημείωσε σταθερή αύξηση (Kanter et al., 2018). Η διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ έχει εφαρμοστεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους και σήμερα χρησιμοποιούνται διάφορες μορφές σε ολόκληρο τον κόσμο. Διάφορες τυπολογίες έχουν προταθεί στη βιβλιογραφία για την ταξινόμηση των εν λόγω μορφών σε κατηγορίες ανάλογα με τα κύρια χαρακτηριστικά τους.

Τα συστήματα μπορούν να χωριστούν στα συστήματα που αφορούν «συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά», τα οποία παρέχουν περισσότερο ή λιγότερο λεπτομερείς διατροφικές πληροφορίες για συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά και στα συστήματα «συνοπτικών δεικτών», τα οποία παρέχουν μια μάλλον συνθετική εκτίμηση της συνολικής διατροφικής ποιότητας/ωφέλιμου χαρακτήρα του προϊόντος (Savoie et al., 2013). Η κατηγορία που αφορά «συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά» μπορεί να υποδιαιρεθεί σε επιμέρους κατηγορίες «αριθμητικής» και «χρωματικής» επισήμανσης. Τα συστήματα «συνοπτικών δεικτών» μπορούν να υποδιαιρεθούν περαιτέρω σε «θετικούς» δείκτες (λογότυπα έγκρισης) που μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε τρόφιμα που πληρούν ορισμένα διατροφικά κριτήρια και «διαβαθμισμένους» δείκτες που παρέχουν γενικές πληροφορίες με διαβάθμιση της διατροφικής ποιότητας των τροφίμων και μπορούν να εφαρμοστούν σε όλα τα είδη διατροφής (Julia & Hercberg, 2017).

Μια άλλη τυπολογία σχετίζεται με τον βαθμό «κατευθυντικότητας» του συστήματος, με άλλα λόγια, με τον βαθμό στον οποίο η ετικέτα παρέχει άμεση ένδειξη για το κατά πόσο το προϊόν είναι διατροφικά ωφέλιμο για τον καταναλωτή ή όχι (Hodgkins et al., 2012). Μια άλλη ταξινόμηση περιλαμβάνει δύο κατηγορίες, «απλουστευτικά» συστήματα (απλουστευμένη έκδοση των διατροφικών πληροφοριών που περιέχονται στο πίσω μέρος της συσκευασίας) και «αξιολογητικά» συστήματα (αξιολόγηση των διατροφικών πληροφοριών για τον καταναλωτή) (Newman et al., 2014). Εξ ορισμού, όλα τα αξιολογητικά συστήματα επισημάνσεων στο ΜπΜΣ, είτε πρόκειται για συστήματα που αφορούν συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά, είτε για συνοπτικούς δείκτες, βασίζονται σε περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών.

Ο πίνακας 1 ταξινομεί τα δημόσια συστήματα (που εφαρμόζονται ή προτείνονται) και μερικά από τα ιδιωτικά συστήματα, σύμφωνα με διαφορετικές τυπολογίες, ενώ παρέχει επίσης πληροφορίες σχετικά με τον φορέα σχεδιασμού τους, τις περιοχές στις οποίες χρησιμοποιούνται ή για τις οποίες έχουν προταθεί/εξαγγελθεί τα συστήματα.

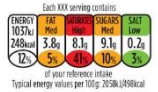
1.5. Συστήματα επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας που εγκρίθηκαν ή εξετάζονται από τα κράτη μέλη και το Ηνωμένο Βασίλειο[9]

Συνοπτικές ετικέτες - Θετικά λογότυπα

Το λογότυπο με την κλειδαρότρυπα, το οποίο αναπτύχθηκε από τον Σουηδικό Εθνικό Οργανισμό Τροφίμων και θεσπίστηκε στη **Σουηδία** το 1989, αποτέλεσε το πρώτο σύστημα λογότυπου στο ΜπΜΣ που εφαρμόστηκε στην ΕΕ. Το λογότυπο με την κλειδαρότρυπα αποτελεί μια προαιρετική δωρεάν ετικέτα με τη μορφή συμβολικής πράσινης απεικόνισης που προσδιορίζει την υγιεινότερη επιλογή σε 33 καθορισμένες ομάδες τροφίμων (π.χ. ψωμί, τυρί, έτοιμα φαγητά) με βάση διατροφικά κριτήρια όπως το επίπεδο λιπαρών, σακχάρων, αλατιού, δημητριακών ολικής άλεσης ή φυτικών ινών. Το λογότυπο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε προϊόντα που έχουν χαμηλή διατροφική αξία, όπως αλμυρά σνακ ή αναψυκτικά. Η **Δανία** και η **Λιθουανία** θέσπισαν τη χρήση της ετικέτας με την κλειδαρότρυπα το 2009 και το 2013 αντίστοιχα. Η χρήση της ετικέτας έχει υιοθετηθεί επίσης από τρίτες χώρες (π.χ. Νορβηγία, Ισλανδία).

[9] Το Ηνωμένο Βασίλειο αποχώρησε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αποτελεί τρίτη χώρα από την 1η Φεβρουαρίου 2020.

Πίνακας 1 - Τυπολογίες και μορφές των συστημάτων διατροφικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ που εφαρμόζονται/προτάθηκαν/εξαγγέλθηκαν σε επίπεδο κρατών μελών και Ηνωμένου Βασιλείου

Ταξινόμηση που παρουσιάζεται στη βιβλιογραφία				*Παραδείγματα συστημάτων ΜπΜΣ*		*Φορέας σχεδιασμού*	*Κράτος μέλος της ΕΕ*
Ετικέτες που αφορούν συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά	**Αριθμητικές**	Μη κατευθυντική	Απλουστευτική (μη ερμηνευτική)	*Ετικέτα προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς*		*Ιδιωτικός*	*Σε ολόκληρη την ΕΕ*
				NutrInform Battery		*Δημόσιος*	*IT*
	Χρωματική επισήμανση	Ημι-κατευθυντική	Αξιολογητική (ερμηνευτική)	*Ετικέτα στο ΜπΜΣ UK*		*Δημόσιος*	*UK*
				Λοιπές ετικέτες φωτεινού σηματοδότη		*Ιδιωτικός (έμποροι λιανικής)*	*PT, ES*
Συνοπτικές ετικέτες	**Θετικά λογότυπα (έγκριση)**	Κατευθυντική	Αξιολογητική (ερμηνευτική)	*Σύμβολο κλειδαρότρυπας*		*Δημόσιος*	*SE, DK, LT*
				Λογότυπα καρδιάς/υγείας	 	*MKO* *Δημόσιος*	*FI SI* *HR*
				Υγιεινή επιλογή		*Ιδιωτικός*	*CZ, PL* *Σταδιακή κατάργηση σε NL*

	Διαβαθμισμένοι δείκτες			*Διατροφική βαθμολογία (Nutri-Score)*		*Δημόσιος*	*FR, BE* *ES, DE, NL, LU*

Η **Φινλανδία** ενέκρινε το «Σύμβολο με την καρδιά - Καλύτερη επιλογή» (Heart Symbol - Better choice) το 2000. Τα κριτήρια για τη χρήση του συμβόλου (λιπαρά, αλάτι, σάκχαρα και/ή περιεκτικότητα σε φυτικές ίνες) ορίζονται για εννέα κύριες ομάδες τροφίμων. Το δικαίωμα χρήσης της ετικέτας χορηγείται από εμπειρογνώμονες που ορίζονται από τις φινλανδικές ενώσεις Καρδιολογίας και Διαβήτη και υπόκειται στην καταβολή τέλους[10].

Στη **Σλοβενία**, η χρήση του λογότυπου «Προστατευτικό τρόφιμο» (που αποκαλείται επίσης και «Μικρή καρδιά») θεσπίστηκε το 1992 από την Εταιρεία Καρδιαγγειακής Υγείας[11] και προωθήθηκε από την κυβέρνηση (Miklavec et al., 2016). Εφαρμόζεται σε προσυσκευασμένα τρόφιμα που πληρούν συγκεκριμένα διατροφικά κριτήρια.

Στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος «Υγιεινή διαβίωση» του 2015, το Ινστιτούτο Δημόσιας Υγείας της **Κροατίας**[12] έχει την εντολή να χορηγήσει το δικαίωμα χρήσης του λογοτύπου «Υγιεινή διαβίωση» (Healthy Living) σε τρόφιμα που πληρούν συγκεκριμένα διατροφικά κριτήρια[13].

Συνοπτικές ετικέτες - Διαβαθμισμένοι δείκτες

Τον Οκτώβριο του 2017 η **Γαλλία** υιοθέτησε το σύστημα Nutri-Score μετά από μια σειρά πειραματικών μελετών μεγάλης κλίμακας. Το Nutri-Score, βασισμένο στο πρότυπο του περιγράμματος θρεπτικών χαρακτηριστικών του Οργανισμού Προτύπων για τα Τρόφιμα του Ηνωμένου Βασιλείου, υποδεικνύει τη συνολική διατροφική ποιότητα ενός συγκεκριμένου τροφίμου. Η ετικέτα αποτελείται από μία κλίμακα πέντε χρωμάτων, από σκούρο πράσινο που υποδεικνύει τα προϊόντα διατροφής με την υψηλότερη διατροφική ποιότητα έως σκούρο πορτοκαλί για προϊόντα με χαμηλότερη διατροφική ποιότητα, χρώματα τα οποία συνδέονται με γράμματα από Α έως Ε. Ο αλγόριθμος για τον υπολογισμό της διατροφικής βαθμολογίας λαμβάνει υπόψη τόσο αρνητικά (σάκχαρα, κορεσμένα λιπαρά, αλάτι και θερμίδες) όσο και θετικά στοιχεία (πρωτεΐνες, φυτικές ίνες, φρούτα, λαχανικά, όσπρια και ξηροί καρποί). Το **Βέλγιο** επίσης υιοθέτησε το σύστημα Nutri-Score (Μάρτιος 2019). Τον Μάρτιο του 2020 η **Γερμανία** κοινοποίησε στην Επιτροπή σχέδιο εθνικού κανονισμού σχετικά με τη χρήση του Nutri-Score. Η **Ισπανία**[14] (Νοέμβριος 2018), οι **Κάτω Χώρες**[15] (Νοέμβριος 2019) και το **Λουξεμβούργο**[16] (Φεβρουάριος 2020) ανακοίνωσαν την απόφασή τους να υιοθετήσουν το σύστημα.

Ετικέτες που αφορούν συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά

Τον Ιανουάριο του 2020 η Ιταλία κοινοποίησε στην Επιτροπή σχέδιο διατάγματος με το οποίο συνιστούσε τη χρήση του προαιρετικού συστήματος «NutrInform Battery» στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας. Το σύστημα βασίζεται στην επισήμανση των προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς (που περιγράφεται παρακάτω), με ένα πρόσθετο σύμβολο μπαταρίας που υποδεικνύει τις ποσότητες ενέργειας και θρεπτικών συστατικών σε μία μερίδα ως ποσοστό της ημερήσιας πρόσληψης. Το σύστημα δεν κυκλοφορεί ακόμη στην αγορά της ΕΕ.

---

[10] Πληροφορίες που παρέχονται από το Υπουργείο Γεωργίας της Φινλανδίας (Φεβρουάριος 2017)

[11] Πληροφορίες που παρέχονται από το Υπουργείο Γεωργίας, Δασοκομίας και Τροφίμων της Σλοβενίας (Φεβρουάριος 2017)

[12] Πληροφορίες που παρέχονται από το Υπουργείο Υγείας της Κροατίας (Φεβρουάριος 2017)

[13] https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2015/06/Healthy-Living-Food-criteria.pdf

[14] https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/sanidad/Paginas/2018/121118-premiosnaos.aspx

[15] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/11/28/nutri-score-wordt-na-aanpassing-het-voedselkeuzelogo-voor-nederland

[16] https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiques/2020/02-fevrier/12-lenert-bilan.html

Το 2013 το **Ηνωμένο Βασίλειο** θέσπισε επισήμως ένα προαιρετικό σύστημα επισήμανσης στο ΜπΜΣ, το λεγόμενο σύστημα «traffic light» (φωτεινού σηματοδότη), μετά από αρκετά έτη έρευνας και διαβούλευσης με τους συμφεροντούχους. Το σύστημα συνδυάζει χρωματική επισήμανση και ποσοστά των προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς[17] και υποστηρίζεται από έναν οδηγό που εκδόθηκε από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου[18]. Παρέχει πληροφορίες σχετικά με την περιεκτικότητα σε λιπαρά, κορεσμένα λιπαρά, σάκχαρα και αλάτι, καθώς και την ενεργειακή αξία ανά μερίδα τροφίμου. Χρησιμοποιούνται χρωματικές ενδείξεις για την ταξινόμηση της περιεκτικότητας των θρεπτικών συστατικών ως «χαμηλής» (πράσινο), «μέτριας» (πορτοκαλί) ή «υψηλής» (κόκκινο)· τα κατώτατα όρια χρωματικής επισήμανσης βασίζονται σε συγκέντρωση 100 g/ml σε τρόφιμα/ποτά (για τα προϊόντα που πωλούνται σε μεγάλες ποσότητες, ισχύουν όρια μερίδων για το κόκκινο χρώμα).

1.6. Συστήματα επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας που αναπτύσσονται από ιδιωτικούς φορείς της ΕΕ

Ετικέτες που αφορούν συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά

Παράλληλα με τα συστήματα που εγκρίθηκαν από την κυβέρνηση, η Ένωση της Ευρωπαϊκής Βιομηχανίας Τροφίμων και Ποτών ανέπτυξε το σύστημα ενδεικτικής ημερήσιας ποσότητας πρόσληψης (GDA), το οποίο μετονομάστηκε αργότερα σε **ετικέτα των προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς**, το οποίο θεσπίστηκε το 2006. Η ετικέτα παρέχει αριθμητικές πληροφορίες σχετικά με την ποσότητα της ενέργειας και των θρεπτικών ουσιών που περιέχονται σε μια μερίδα ενός τροφίμου, καθώς και το ποσοστό των προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς που αντιπροσωπεύουν[19]. Το σύστημα χρησιμοποιείται σε όλη την ΕΕ (Storcksdieck genannt Bonsmann et al., 2010).

Ορισμένοι έμποροι λιανικής πώλησης (π.χ. στην Πορτογαλία και την Ισπανία) ανέπτυξαν τη δική τους διατροφική ετικέτα στο ΜπΜΣ η οποία βασίζεται σε μια **μορφή φωτεινού σηματοδότη** που προσθέτει χρώματα στην ετικέτα των προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς.

Το 2017 έξι πολυεθνικές εταιρείες τροφίμων και ποτών υιοθέτησαν την επισήμανση «**Evolved Nutrition Label**» (ENL), με βάση στην επισήμανση των προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς και προσθέτοντας χρώματα παρόμοια με το σύστημα επισήμανσης στο ΜπΜΣ του Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά σε πιο επιεική εκδοχή, μεταξύ πορτοκαλί και κόκκινου χρώματος, για προϊόντα που θεωρείται ότι καταναλώνονται σε μικρές μερίδες[20]. Τον Νοέμβριο του 2018 οι εταιρείες κοινοποίησαν την απόφασή τους να αναστείλουν/παύσουν τις δοκιμές με την ετικέτα ENL για τα τρόφιμα.

Συνοπτικές ετικέτες - Θετικά λογότυπα

---

17 Οι προσλαμβανόμενες ποσότητες αναφοράς (Reference intakes, RI) για την ενέργεια και τα θρεπτικά συστατικά αποτελούν τη μέγιστη συνιστώμενη ημερήσια πρόσληψη

18 Guide to creating a front of pack (FoP) nutrition label for pre-packed products sold through retail outlet (Οδηγός για τη δημιουργία διατροφικής επισήμανσης στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας (ΜπΜΣ) για τα προσυσκευασμένα προϊόντα που διατίθενται προς πώληση μέσω σημείων λιανικής πώλησης) (τελευταία επικαιροποίηση στις 8 Νοεμβρίου 2016), διατίθεται στη διεύθυνση https://www.gov.uk/government/publications/front-of-pack-nutrition-labelling-guidance

19 Understanding the label. Στο: Reference Intakes [ιστότοπος], FoodDrinkEurope (https://referenceintakes.eu/understanding-label.html)

20 Παρουσίαση έξι εταιρειών στην Πλατφόρμα δράσης της ΕΕ για τη διατροφή και την υγεία, 30 Νοεμβρίου 2017, διατίθεται στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/ev_20171130_co03_en.pdf.

Το λογότυπο «**Healthy Choice**» (Υγιεινή επιλογή, ένδειξη «τικ»), το οποίο ανήκει στον Οργανισμό Choices International Foundation, προσδιορίζει πιο υγιεινές επιλογές σε συγκεκριμένες ομάδες τροφίμων. Τα ειδικά κριτήρια για την κατηγορία βασίζονται στα επίπεδα κορεσμένων και trans-λιπαρών οξέων, πρόσθετων σακχάρων, αλατιού, διατροφικών ινών και/ή ενέργειας. Τα κριτήρια ισχύουν για όλα τα τρόφιμα, συμπεριλαμβανομένων των σνακ και των αναψυκτικών. Οι εταιρείες που καταβάλλουν συνδρομή μέλους στον εθνικό οργανισμό Choices μπορούν να χρησιμοποιήσουν το λογότυπο για επιλέξιμα προϊόντα. Το σύστημα λειτουργεί στην Τσεχική Δημοκρατία και στην Πολωνία. Το λογότυπο εγκρίθηκε από την ολλανδική κυβέρνηση το 2013, αλλά αποσύρθηκε το 2017[21].

[21] Ανακοίνωση Staatscourant Vinkje, 27 Οκτωβρίου 2017 (διατίθεται στη διεύθυνση https://www.rijksoverheid.nl/documenten/vergaderstukken/2017/10/27/mededeling-staatscourant-vinkje-row-del-27-oktober-2017)

5. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Επί του παρόντος περισσότερες από 40 χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο εφαρμόζουν κάποιο είδος διατροφικής επισήμανσης στο μπροστινό μέρος των συσκευασιών τροφίμων[22].

Ενώ οι περισσότερες τρίτες χώρες θέσπισαν συστήματα διατροφικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ σε προαιρετική βάση, ορισμένες χώρες έχουν καταστήσει υποχρεωτική την επισήμανση στο ΜπΜΣ. Συνολικά, παρατηρείται μια τάση οι χώρες της ίδιας γεωγραφικής περιοχής να επιλέγουν παρόμοια συστήματα επισήμανσης, προσαρμόζοντας ορισμένες πτυχές στις εθνικές συνθήκες[23].

Μορφές φωτεινού σηματοδότη που αφορούν συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά έχουν θεσπιστεί, πέρα από το Ηνωμένο Βασίλειο, από μικρό μόνο αριθμό χωρών σε προαιρετική (π.χ. Νότια Κορέα) ή υποχρεωτική (π.χ. Ισημερινός) βάση. Η Ινδία εξετάζει επίσης την εφαρμογή υποχρεωτικής επισήμανσης[24].

Ορισμένες ασιατικές χώρες (π.χ. Μαλαισία, Σινγκαπούρη, Ταϊλάνδη) χρησιμοποιούν **θετικά λογότυπα που υποδεικνύουν τις υγιεινές επιλογές με διαφορετικά σχήματα** και κριτήρια (ορισμένα βασίζονται στα κριτήρια του οργανισμού Choices International). Ορισμένες χώρες της Αφρικής (π.χ. Νιγηρία, Ζιμπάμπουε) έχουν επίσης θεσπίσει τη χρήση λογοτύπων που υποδεικνύουν τις υγιεινές επιλογές.

Το **διαβαθμισμένο σύστημα Health Star Rating** (αξιολόγηση υγείας με αστέρι) εφαρμόζεται στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία και αποτελεί προαιρετικό σύστημα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που αποδίδεται στα προϊόντα, ξεκινώντας από μισό αστέρι και φτάνοντας έως τα πέντε αστέρια ανάλογα με το πόσο υγιεινό είναι το προϊόν, κάτι που ορίζεται από αρνητικά καθώς και θετικά θρεπτικά συστατικά και άλλα συστατικά.

Το **σύστημα προειδοποίησης** της Χιλής, το οποίο εισήχθη το 2016, αποτελεί υποχρεωτικό σύστημα που βασίζεται στα θρεπτικά συστατικά και υποδηλώνει προϊόντα με υψηλή περιεκτικότητα σε ενέργεια, σάκχαρα, κορεσμένα λιπαρά και/ή νάτριο. Ορισμένες άλλες χώρες της Νότιας Αμερικής (π.χ. Βραζιλία, Περού, Ουρουγουάη) καθώς και ο Καναδάς και το Ισραήλ έχουν αναπτύξει ή αναπτύσσουν παρόμοια συστήματα προειδοποίησης.

Η βιομηχανία τροφίμων και ποτών ανέπτυξε σε διεθνές επίπεδο διάφορες παραλλαγές του **συστήματος επισήμανσης των προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς** που βασίζονται στα θρεπτικά συστατικά, οι οποίες χρησιμοποιούνται ευρέως από εταιρείες παγκοσμίως.

Το σχήμα 1 παρουσιάζει ορισμένα παραδείγματα ετικετών που χρησιμοποιούνται στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας τροφίμων, τα οποία εφαρμόζονται εκτός της ΕΕ.

---

[22] Προκαταρκτική έκθεση ανάλυσης του αντικτύπου των νομοθετικών ρυθμίσεων για τη διατροφική επισήμανση, ANVISA (Βραζιλία), Μάιος 2018

[23] Global Update on Nutrition Labelling (Παγκόσμια Ενημέρωση σχετικά με τη Διατροφική επισήμανση)- Έκδοση 2018, EUFIC, Ιούλιος 2018

[24] «Draft Food Safety and Standards (Labelling and Display) Regulations, 2019» [Σχέδιο κανονισμών για την ασφάλεια και τυποποίηση των τροφίμων (επισήμανση και παρουσίαση), 2019] που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή του ΠΟΕ για τα Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο στις 7 Ιουλίου 2019

Σχήμα 1 – Παραδείγματα συστημάτων που χρησιμοποιούνται σε διεθνές επίπεδο

Οι κατευθυντήριες γραμμές του Codex Alimentarius για τη διατροφική επισήμανση[25] παρέχουν περιορισμένη καθοδήγηση σχετικά με τη διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ, ως μια μορφή «συμπληρωματικών διατροφικών πληροφοριών». Οι κατευθυντήριες γραμμές ορίζουν ότι ο συγκεκριμένος τύπος διατροφικών πληροφοριών θα πρέπει να αποσκοπεί στην αύξηση της κατανόησης της διατροφικής αξίας του τροφίμου από τον καταναλωτή και στην παροχή συνδρομής στους καταναλωτές για την ερμηνεία της διατροφικής δήλωσης. Δεν υπάρχουν συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ σε διεθνές επίπεδο, ενώ έχουν αναπτυχθεί ετικέτες διαφόρων ειδών. Δεδομένου ότι η χρήση πολλαπλών ετικετών θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα στο διεθνές εμπόριο, η επιτροπή Codex για την επισήμανση των τροφίμων συμφώνησε τον Οκτώβριο του 2017 να ξεκινήσει νέες εργασίες για τη σύνταξη κατευθυντήριων γραμμών για τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ προς τις κυβερνήσεις που επιθυμούν να εφαρμόσουν αυτό το είδος επισήμανσης, κάτι που θα μπορούσε να συμβάλει στην εναρμόνιση των συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ και να διευκολύνει συνεπώς το διεθνές εμπόριο[26]. Οι εν λόγω εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη[27].

6. ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ, ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Ένας σημαντικός στόχος πολιτικής της διατροφικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ είναι να βοηθήσει τους καταναλωτές να κάνουν πιο υγιεινές διατροφικές επιλογές (Kanter et al., 2018). Οι περισσότεροι καταναλωτές δηλώνουν πράγματι ότι βρίσκουν χρήσιμη την επισήμανση στο ΜπΜΣ (π.χ. το 71 % των ερωτηθέντων σε μια ολλανδική έρευνα

[25] Κατευθυντήριες γραμμές του Codex σχετικά με την επισήμανση των τροφίμων CAC/GL 2-1985, τελευταία αναθεώρηση το 2017

[26] Επιτροπή Codex Alimentarius, έκθεση της τεσσαρακοστής τέταρτης συνεδρίασης της επιτροπής Codex για τη διατροφική επισήμανση (REP18/FL), Παραγουάη, 16-20 Οκτωβρίου 2017

[27] Η 45η συνεδρίαση της επιτροπής Codex για τη διατροφική επισήμανση διεξήχθη τον Μάιο του 2019.

καταναλωτών[28] και το 78 % σε μια γερμανική έρευνα καταναλωτών[29]). Τα στοιχεία φαίνεται να δηλώνουν ότι οι ετικέτες στο ΜπΜΣ καλύπτουν ένα κενό πληροφόρησης ή μια ανεκπλήρωτη ανάγκη των καταναλωτών, ενώ τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς και τα υπέρβαρα/παχύσαρκα άτομα είναι περισσότερο πιθανό να αναφέρουν την ανάγκη επισήμανσης στο ΜπΜΣ (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020).

Ωστόσο, το κατά πόσον οι καταναλωτές αλλάζουν πράγματι την αγοραστική συμπεριφορά τους σε συνάρτηση με την επισήμανση στο ΜπΜΣ, εξαρτάται από σειρά παραγόντων. Προκειμένου να είναι αποτελεσματική, η ετικέτα στο ΜπΜΣ θα πρέπει να προσελκύσει την προσοχή των καταναλωτών και, στη συνέχεια, να γίνει αποδεκτή και κατανοητή, προτού επηρεάσει ενδεχομένως τις επιλογές τροφίμων τους (Grunert & Wills, 2007) και, κατά συνέπεια, τη διατροφή και την υγεία τους.

Προσέλκυση της προσοχής των καταναλωτών

Προκειμένου να είναι σε θέση να δεχτούν και να κατανοήσουν μια ετικέτα στο ΜπΜΣ, οι καταναλωτές θα πρέπει πρώτα να την προσέξουν. Έχει αποδειχθεί ότι οι ετικέτες στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας προσελκύουν περισσότερο την προσοχή σε σχέση με τις ετικέτες στο πίσω μέρος της συσκευασίας (Becker et al., 2015). Ο αριθμός των καταναλωτών που δηλώνουν ότι διαβάζουν τις ετικέτες στο ΜπΜΣ είναι πολύ υψηλός [π.χ. 60 % σε μια μελέτη με Βέλγους καταναλωτές (Möser et al., 2010)], αλλά είναι γνωστό από τη βιβλιογραφία ότι η αυτοαναφερόμενη χρήση ετικετών είναι υψηλότερη σε σχέση με αυτή που διαπιστώνεται με βάση μελέτες παρατήρησης εντός καταστημάτων (Grunert et al., 2010).

Αρκετά κύρια χαρακτηριστικά μπορούν να προσελκύσουν περισσότερο την προσοχή στη διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ. Το μεγαλύτερο μέγεθος της ετικέτας προσελκύει πιο γρήγορα την προσοχή. Η προσοχή προσελκύεται επίσης πιο εύκολα εάν υπάρχουν λιγότερες άλλες πληροφορίες στη συσκευασία τροφίμων και ο τύπος της επισήμανσης και η θέση της στη συσκευασία παραμένουν σταθερά. Το χρώμα φαίνεται να προσελκύει περισσότερο την προσοχή, καθώς επιτυγχάνεται αντίθεση μεταξύ της επισήμανσης και της συσκευασίας. Εκτός από τα ειδικά χαρακτηριστικά της ετικέτας, η προσοχή στην επισήμανση στο ΜπΜΣ φαίνεται επίσης να εξαρτάται από χαρακτηριστικά των καταναλωτών όπως η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο και το κίνητρο για τη φροντίδα της υγείας τους. Η τοποθέτηση ειδικής σηματοδότησης σε διαδρόμους εμπορικών καταστημάτων ή η παροχή ενός ενημερωτικού φυλλαδίου μπορεί να συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην προσέλκυση της προσοχής. (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020)

Αποδοχή από τους καταναλωτές

Εάν οι ετικέτες δεν γίνουν αποδεκτές από τον καταναλωτή, παρά το γεγονός ότι ο καταναλωτής τις παρατήρησε, θα αγνοήσει το μήνυμά τους. Η ελκυστικότητα και οι προτιμήσεις φαίνεται να αποτελούν σημαντικά στοιχεία για την αποδοχή (Ducrot et al., 2015a).

Σε γενικές γραμμές, οι καταναλωτές προτιμούν ετικέτες με ελάχιστο αριθμητικό περιεχόμενο, στις οποίες χρησιμοποιούνται γραφικά και σύμβολα (Campos et al., 2011), ιδιαίτερα οι

[28] Consumentenbond, Έρευνα καταναλωτών σχετικά με τα λογότυπα επιλογής τροφίμων, Απρίλιος 2018, διατίθεται στη διεύθυνση https://www.consumentenbond.nl/binaries/content/assets/cbhippowebsite/landingspaginas/acties/weet-wat-je-eet/consumentenonderzoek-voedselkeuzelogos-nl.pdf

[29] Lebensmittelmarkt und Ernährungspolitik 2018, Πανεπιστήμιο Göttingen σε συνεργασία με τον Zühlsdorf + Partner, Ιανουάριος 2018 (Θετικές απαντήσεις στην ερώτηση «Βρίσκω χρήσιμη τη χρωματική επισήμανση φωτεινού σηματοδότη στο μπροστινό μέρος των συσκευασιών»)

καταναλωτές με χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο (Méjean et al., 2013). Το χρώμα αναγνωρίζεται επίσης σαφώς ως συναφές χαρακτηριστικό (Babio et al., 2014). Ο βαθμός «κατευθυντικότητας» του συστήματος επισήμανσης στο ΜπΜΣ διαδραματίζει επίσης κάποιον ρόλο: ορισμένοι καταναλωτές προτιμούν τις κατευθυντικές ετικέτες επειδή διευκολύνουν τη λήψη γρήγορων αποφάσεων, ενώ άλλοι μπορεί να αντιδρούν αρνητικά στην υπόδειξη ότι ένα τρόφιμο είναι «υγιεινό» ελλείψει λεπτομερών διατροφικών πληροφοριών (Grunert & Wills, 2007; Hodgkins et al., 2012). Συνεπώς, ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι ένα σύστημα που συνδυάζει τόσο «κατευθυντικά» όσο και «μη κατευθυντικά» στοιχεία μπορεί να συνιστά αποτελεσματική μορφή ετικέτας (Hodgkins et al., 2012).

Μια άλλη σημαντική πτυχή της αποδοχής είναι η εμπιστοσύνη. Σύμφωνα με μελέτες, εάν ένα λογότυπο υποστηρίζεται από έναν αξιόπιστο οργανισμό, εμπνέει στους καταναλωτές περισσότερη εμπιστοσύνη και γίνεται καλύτερα αποδεκτό (De la Cruz-Góngora et al., 2017).

Όσον αφορά την αποδοχή των συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ, δεν προκύπτει από τη βιβλιογραφία ότι κάποιο έχει σαφές προβάδισμα. Αντιθέτως, διαφορετικές μελέτες δείχνουν προτίμηση για διαφορετικά συστήματα, ενδεχομένως λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών των ετικετών που εξετάζονται ή των πολιτισμικών διαφορών (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020).

Η σχετική βιβλιογραφία δείχνει ότι το γεγονός ότι μια ετικέτα είναι η πλέον προτιμώμενη, δεν αρκεί για να οδηγήσει στην καλύτερη αντικειμενική κατανόηση και να βοηθήσει όσο το δυνατόν περισσότερο τον καταναλωτή να εντοπίσει την πιο υγιεινή επιλογή (Ducrot et al., 2015b· Gregori et al., 2014).

Κατανόηση εκ μέρους των καταναλωτών

Προκύπτει σαφώς από τη βιβλιογραφία ότι σε ένα πειραματικό περιβάλλον οι περισσότερες διατροφικές ετικέτες στο ΜπΜΣ έχουν θετική επίδραση στην ικανότητα των καταναλωτών να εντοπίζουν την πιο υγιεινή επιλογή σε σύγκριση με την κατάσταση χωρίς επισήμανση (π.χ. Cecchini and Warin, 2016· Roseman et al., 2018· Hawley et al., 2013). Η πλειονότητα των μελετών υποδηλώνει ότι τα αξιολογητικά συστήματα που χρησιμοποιούν τη χρωματική επισήμανση, και ιδίως τη χρωματική επισήμανση σε συνδυασμό με ένα διαβαθμισμένο δείκτη σύμφωνα με πρόσφατη διεθνή μελέτη (Egnell et al., 2018c), βοηθούν περισσότερο τους καταναλωτές διάφορων ηλικιών, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και πολιτιστικού υπόβαθρου στον εντοπισμό πιο υγιεινών προϊόντων (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020· Egnell et al., 2018a· Ducrot et al., 2015a).

Όσον αφορά τη χρήση ετικετών με χρωματική επισήμανση που αφορούν συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον ωφέλιμο χαρακτήρα των τροφίμων, οι καταναλωτές φαίνεται να θεωρούν πιο σημαντικό να αποφεύγουν τα τρόφιμα με κόκκινο χρώμα από το να επιλέγουν αυτά με πράσινο (Scarborough et al., 2015). Τα αξιολογητικά συστήματα φαίνεται να βοηθούν περισσότερο τους καταναλωτές να εκτιμήσουν καλύτερα τον ωφέλιμο χαρακτήρα των τροφίμων σε σχέση με τα «απλουστευτικά» συστήματα (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020) και φαίνεται να είναι πιο αποτελεσματικά από τις απλουστευτικές ετικέτες όταν οι καταναλωτές χρειάζεται να συγκρίνουν προϊόντα των οποίων η σύγκριση είναι δύσκολη (Newman et al., 2018).

Επιπτώσεις στην αγοραστική συμπεριφορά

Ανεξάρτητα από τις εκτεταμένες μελέτες και τα αποδεικτικά στοιχεία ότι τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ βελτιώνουν την κατανόηση των διατροφικών πληροφοριών, οι επιστημονικές μελέτες που εξετάζουν πράγματι κατά πόσον οι ετικέτες στο ΜπΜΣ έχουν επιπτώσεις στις αποφάσεις των καταναλωτών για την αγορά τροφίμων είναι πολύ πιο σπάνιες. Οι περισσότερες μελέτες αφορούν έρευνες ή πειράματα που εξετάζουν την πρόθεση

αγοράς σε συνάρτηση με τις ετικέτες στο ΜπΜΣ, παρά την πραγματική αγοραστική συμπεριφορά σε πραγματικές συνθήκες[30].

Μελέτες που εξετάζουν την πρόθεση αγοράς έχουν δείξει ότι οι ετικέτες στο ΜπΜΣ μπορούν να βελτιώσουν τη διατροφική ποιότητα των επιλογών τροφίμων και των καλαθιών αγορών (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020). Συγκριτικές πειραματικές μελέτες παρέχουν πληροφορίες για τη σχετική αποτελεσματικότητα των διαφόρων ετικετών σε σχέση με την αγοραστική συμπεριφορά, αλλά πολύ λίγες από τις εν λόγω μελέτες περιλαμβάνουν συγκρίσεις μεταξύ των χωρών, διερευνώντας, έτσι, την επίδραση των πολιτισμικών διαφορών. Τα προκαταρκτικά αποτελέσματα μιας διεθνούς μελέτης[31] δείχνουν ότι από τις πέντε ετικέτες στο ΜπΜΣ που εξετάστηκαν[32], το σύστημα Nutri-Score και το σύστημα φωτεινού σηματοδότη παρήγαγαν τις συχνότερες και μεγαλύτερες βελτιώσεις στις επιλογές τροφίμων των καταναλωτών προς την κατεύθυνση των πιο υγιεινών επιλογών σε όλες τις χώρες.

Μόνο λίγες μελέτες σε πραγματικές συνθήκες σχετικά με την αγοραστική συμπεριφορά είναι διαθέσιμες και είναι δύσκολο να αντληθούν στοιχεία σχετικά με την επίδραση στην πραγματική αγοραστική συμπεριφορά (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020). Ένας πιθανός λόγος είναι ότι οι αποφάσεις αγοράς επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες πέρα από τις ετικέτες στο ΜπΜΣ, μεταξύ άλλων, από τις τιμές (π.χ. εκπτώσεις), την αναμενόμενη γεύση, τις συνήθειες κ.λπ. (π.χ., Grunert et al., 2010· Boztuğ et al., 2015). Ορισμένες μελέτες σε πραγματικές συνθήκες επιβεβαιώνουν ότι τα αξιολογητικά συστήματα στο ΜπΜΣ μπορούν να βελτιώσουν τη διατροφική ποιότητα των επιλογών τροφίμων· τα συστήματα με χρωματική επισήμανση και/ή με χρωματική επισήμανση σε συνδυασμό με διαβαθμισμένες ενδείξεις φαίνεται να έχουν καλές προοπτικές (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020). Πολλές μελέτες δείχνουν επίσης ότι η επίδραση των συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ μπορεί να είναι σημαντική εάν η εισαγωγή τους συνδυάζεται με εκστρατείες ευαισθητοποίησης και/ή επικοινωνίας (π.χ. Graham et al., 2017· Julia et al., 2016).

Υπάρχουν επίσης στοιχεία που αποδεικνύουν ότι τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ είναι αποτελεσματικά στην υποστήριξη των καταναλωτών με ισχυρό κίνητρο, δηλαδή των καταναλωτών που προσέχουν τη διατροφή τους (π.χ. Finkelstein et al., 2018, Ni Mhurchu et al., 2018). Ο τύπος του συστήματος επισήμανσης μπορεί να επηρεάσει την επίδραση στην αγοραστική συμπεριφορά ανάλογα με τον τύπο του καταναλωτή: οι αξιολογητικές ετικέτες φαίνεται να είναι πιο αποτελεσματικές για τους καταναλωτές που έχουν ως κίνητρο την απόλαυση, ενώ τα απλουστευτικά συστήματα φαίνονται πιο αποτελεσματικά για τους καταναλωτές με κίνητρο τη φροντίδα της υγείας τους (Hamlin, 2015· Sanjari et al., 2017).

Η κατηγορία τροφίμων φαίνεται να επηρεάζει επίσης την αποτελεσματικότητα των ετικετών στο ΜπΜΣ (Ni Mhurchu et al., 2018· Nikolova and Inman, 2014). Για παράδειγμα, οι καταναλωτές είναι λιγότερο πιθανό να διαβάσουν τις ετικέτες σε «ανθυγιεινά» τρόφιμα, επειδή όταν αγοράζουν τρόφιμα αυτού του είδους έχουν ως κίνητρο την απόλαυση και αποφεύγουν τυχόν αποθαρρυντικές πληροφορίες (Talati et al., 2016). Τα συστήματα

[30] Με βάση μια μεταανάλυση πολλών πειραματικών μελετών και μελετών σε πραγματικές συνθήκες, Cecchini & Warin (2016) υπολογίστηκε ότι η επισήμανση στο ΜπΜΣ θα αυξήσει τον αριθμό των ατόμων που επιλέγουν πιο υγιεινά τρόφιμα κατά 18 % κατά μέσο όρο (κατά 11 % έως 29 % ανάλογα με το σύστημα).

[31] Μελέτη FOP-ICE (Front-Of-Pack International Comparative Experimental) που πραγματοποιήθηκε από επιστημονική κοινοπραξία από το πανεπιστήμιο Paris 13 (Γαλλία) και το Πανεπιστήμιο Curtin (Αυστραλία). Εθνικά αντιπροσωπευτικά δείγματα ελήφθησαν από την Αργεντινή, την Αυστραλία, τη Βουλγαρία, τον Καναδά, τη Δανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Μεξικό, τη Σιγκαπούρη, την Ισπανία, τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο.

[32] Nutri-Score, ετικέτα φωτεινού σηματοδότη, Health Star Rating, σύμβολο προειδοποίησης και ετικέτα προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς

επισήμανσης στο ΜπΜΣ μπορεί επίσης να έχουν ανεπιθύμητες επιπτώσεις στις αγορές. Ορισμένες μελέτες έχουν εντοπίσει μια αλλαγή στην αγοραστική συμπεριφορά λόγω της παρουσίας μιας ετικέτας στο ΜπΜΣ αλλά χωρίς καμία σχέση με τον ωφέλιμο χαρακτήρα των τροφίμων που υποδεικνύεται από το σύστημα (Sacks et al., 2009· Hamlin, 2015· Hamlin and McNeill, 2016).

Επιπτώσεις στη διατροφή και την υγεία

Προκειμένου να υπολογίσουμε απευθείας κατά πόσον τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ βελτιώνουν τη διατροφή και την υγεία των καταναλωτών στην πραγματικότητα, θα ήταν απαραίτητο να παρατηρήσουμε τις καθημερινές διατροφικές επιλογές τους μακροπρόθεσμα και να αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα των προγραμμάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ στην υγεία σε μια τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη δοκιμή σε χρονικό διάστημα ετών. Λόγω της δυσκολίας οργάνωσης μελετών αυτού του είδους και απόδειξης της αιτιώδους συνάφειας, δεν υπάρχουν αρκετά εμπειρικά στοιχεία για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τον αντίκτυπο της χρήσης της ετικέτας στο ΜπΜΣ στον ωφέλιμο χαρακτήρα της διατροφής και στην ίδια την υγεία (Cecchini and Warin, 2016· Hersey et al., 2013· Crocket et al., 2018).

Αντ' αυτού, οι ερευνητές χρησιμοποιούν προσεγγίσεις μοντελοποίησης για την αναγωγή των επιπτώσεων στην αγοραστική συμπεριφορά στη συνολική διατροφή και στα συνολικά αποτελέσματα υγείας που σχετίζονται με τη διατροφή (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020). Τα μοντελοποιημένα σενάρια αντικατάστασης των τροφίμων που καταναλώνονται συνήθως από πιο υγιεινές επιλογές, όπως προσδιορίζονται από τις αξιολογητικές ετικέτες των επισημάνσεων στο ΜπΜΣ (βασισμένα σε περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών), υποδεικνύουν δυνητικές μειώσεις στην πρόσληψη θερμίδων και θρεπτικών ουσιών που εγείρουν ανησυχίες για τη δημόσια υγεία (π.χ. Amcoff et al., 2015· Roodenburg et al., 2013· Cecchini & Warin, 2016).

Ορισμένες μελέτες που εξετάζουν τις συσχετίσεις μεταξύ της ποιότητας του διαιτολογίου (των εθελοντών) και των ασθενειών που σχετίζονται με τη διατροφή, υποδηλώνουν ότι η ποιότητα του διαιτολογίου, η οποία αξιολογείται από τον δείκτη διατροφής στον οποίο βασίζεται το σύστημα Nutri-Score, συνδέεται με χαμηλότερο κίνδυνο καρδιαγγειακών παθήσεων (Adriouch et al., 2016 & 2017), τον καρκίνο (Deschasaux et al., 2018) και το υπερβολικό βάρος (Julia et al., 2015). Μια άλλη μελέτη, η οποία αφορούσε πέντε διαφορετικές ετικέτες στο ΜπΜΣ, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ έχει προοπτικές να μειώσει τη θνησιμότητα από μη μεταδοτικές ασθένειες που σχετίζονται με τη διατροφή, τα δε αποτελέσματα εξαρτώνται από το είδος της εκάστοτε ετικέτας· το σύστημα Nutri-Score φαίνεται να είναι το αποτελεσματικότερο (Egnell et al., 2019).

Η βιβλιογραφία υπογραμμίζει επίσης ορισμένες πιθανές ανεπιθύμητες επιπτώσεις της επισήμανσης στο διαιτολόγιο. Για παράδειγμα, η αντίληψη ενός τροφίμου ως υγιεινού μπορεί να αυξήσει την πρόσληψή του λόγω των λιγότερων ενοχών που συνοδεύουν την κατανάλωσή του (Chandon and Wansink 2007), ενώ, εάν μια ετικέτα στο ΜπΜΣ δεν υποδεικνύει τον όχι και τόσο ωφέλιμο χαρακτήρα ενός τροφίμου, μπορεί επίσης να προκύψει ακατάλληλα μεγάλο μέγεθος μερίδων (Egnellet al., 2018b).

Άλλες επιπτώσεις στον καταναλωτή

Μελέτες έχουν αποδείξει ότι τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ μπορούν να αυξήσουν την προθυμία των καταναλωτών να πληρώσουν για πιο υγιεινά προϊόντα (Κοινό Κέντρο Ερευνών, 2020). Σύμφωνα με τους Crosetto et al. (2018), οι διατροφικές βελτιώσεις του

καλαθιού αγορών, κατά την αγορά προϊόντων που φέρουν ετικέτα υγιεινής επιλογής, ενδέχεται να έχουν οικονομικό κόστος, αλλά τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα φάνηκε να επηρεάζονται λιγότερο όσον αφορά το κόστος των διατροφικών βελτιώσεων του καλαθιού αγορών.

Η σύγχυση των καταναλωτών και η απώλεια της εμπιστοσύνης είναι μια άλλη πτυχή που θα πρέπει να εξεταστεί. Οι βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις δείχνουν σε ποιο βαθμό η σύγχυση των καταναλωτών σχετικά με τα συστήματα επισήμανσης συνιστά σημαντικό εμπόδιο για την υιοθέτησή τους και την αποτελεσματική χρήση τους (Cowburn & Stockley, 2005· Grunert & Wills, 2007). Η σύγχυση των καταναλωτών ενδέχεται να αυξηθεί λόγω της συνύπαρξης στην αγορά διαφόρων μορφών ετικετών στο ΜπΜΣ (Harbaugh et al., 2011· Draper et al., 2013· Malam et al., 2009). Μπορεί επίσης να προκύψει σύγχυση από το γεγονός ότι τα προαιρετικά συστήματα δεν απαιτούν ετικέτες στο ΜπΜΣ σε όλες τις συσκευασίες, γεγονός που ενδέχεται να προδιαθέσει τους καταναλωτές να επιλέξουν προϊόντα με ετικέτες στο ΜπΜΣ τα οποία είναι εξίσου ή ενδεχομένως λιγότερο υγιεινά σε σχέση με προϊόντα χωρίς ετικέτες (Talati et al., 2016). Η έρευνα αναφέρει επίσης ότι οι καταναλωτές χάνουν την εμπιστοσύνη τους και γίνονται καχύποπτοι απέναντι σε μια ετικέτα όταν ένα «ανθυγιεινό» προϊόν παρουσιάζεται από την ετικέτα στο ΜπΜΣ ως σχετικά θρεπτικό (Harbaugh et al., 2011).

7. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ μπορούν να επηρεάσουν τους κατασκευαστές και τους προμηθευτές τροφίμων γενικότερα, με διάφορους τρόπους. Η εισαγωγή ετικετών στο ΜπΜΣ μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για τις εταιρείες να αλλάξουν τη σύσταση των υφιστάμενων προϊόντων και να σχεδιάσουν νέα προϊόντα προκειμένου να αποκτήσουν μια (περισσότερο) ευνοϊκή αξιολόγηση ετικέτας στο ΜπΜΣ. Άλλα ζητήματα που σχετίζονται με τις ετικέτες στο ΜπΜΣ, όπως τα ενδεχόμενα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των τροφίμων στην εσωτερική αγορά, αφορούν επίσης τους προμηθευτές τροφίμων.

Ο αντίκτυπος στη συμπεριφορά της προσφοράς, συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής σύστασης και της καινοτομίας

Δεδομένου ότι τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ μπορεί να επηρεάσουν τις επιλογές των καταναλωτών, οι παραγωγοί έχουν ένα κίνητρο να προσαρμόσουν τη διατροφική σύσταση των προϊόντων τους στις απαιτήσεις για την επίτευξη μιας (περισσότερο) ευνοϊκής αξιολόγησης. Υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις ότι οι ετικέτες στο ΜπΜΣ επηρεάζουν στην πραγματικότητα τη σύσταση του προϊόντος. Για παράδειγμα, η υιοθέτηση του λογότυπου υγιεινής επιλογής στις Κάτω Χώρες (Vyth et al., 2010), του συμβόλου του προγράμματος Health Check[33] στον Καναδά (Dummer et al., 2012) και του Health Star Rating στη Νέα Ζηλανδία (Ni Mhurchu et al., 2017) αναφέρθηκε ότι έχει επιφέρει βελτιώσεις στο περίγραμμα θρεπτικών χαρακτηριστικών των τροφίμων στην αγορά. Ωστόσο, οι ενδείξεις αλλαγής σύστασης/καινοτομίας βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε αυτοαναφερόμενα δεδομένα. Οι επιστημονικές μελέτες σχετικά με τον αντίκτυπο των ετικετών στο ΜπΜΣ στην ανάπτυξη πιο υγιεινών προϊόντων είναι ελάχιστες, αν και υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις σχετικά με τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι προαιρετικές ετικέτες στο ΜπΜΣ για να φτάνουν στην αγορά πιο υγιεινά προϊόντα (π.χ. μελέτη από Liu et al. (2015) σε δημητριακά έτοιμα προς κατανάλωση). Ένας δυνητικός κίνδυνος που αναφέρθηκε και συνδέεται με την

[33] Έληξε το 2014

ανταπόκριση των παραγωγών στα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ είναι ότι η αλλαγή της σύστασης γίνεται μόνο για τα θρεπτικά συστατικά που περιλαμβάνονται στο σύστημα ΜπΜΣ (Vyth et al., 2010· Carter et al., 2013). Θα πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή σε πιθανά υποκατάστατα συστατικά, έτσι ώστε κάθε αλλαγή σύστασης που πραγματοποιείται να έχει επίσης τη δυνατότητα να αποφέρει ένα πραγματικό όφελος για τη δημόσια υγεία[34].

Η αλλαγή σύστασης μπορεί να επηρεάσει τη γεύση και τα άλλα χαρακτηριστικά των προϊόντων, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης και συνεπώς να εξουδετερώσει τα δυνητικά οφέλη για τις εταιρείες με καλύτερη αξιολόγηση του συστήματος επισήμανσης στο ΜπΜΣ. Κατά συνέπεια, οι κατασκευαστές θα αξιολογήσουν στρατηγικά τα οφέλη της διαφοροποίησης προϊόντων με βάση τη θρεπτική τους αξία κατά την αλλαγή της σύστασης ή την εισαγωγή καινοτομιών τροφίμων (Van Camp et al., 2012).

Αλλά ακόμη και αν οι κατασκευαστές αποφασίσουν να μην αλλάξουν τη σύσταση των προϊόντων τους ή εάν δεν είναι σε θέση να το πράξουν λόγω της συγκεκριμένης σύστασης ή των προδιαγραφών του προϊόντος[35], μπορούν ακόμα να επιλέξουν να εφαρμόσουν εθελοντική επισήμανση στο ΜπΜΣ, για παράδειγμα για λόγους διαφάνειας. Η συγκεκριμένη στρατηγική μπορεί επίσης να επιλεγεί από τους εμπόρους λιανικής πώλησης (Machleit and Mantel, 2001) με σκοπό να επηρεάσει θετικά τις αντιλήψεις των καταναλωτών σχετικά με την προσοχή που αποδίδει ο έμπορος λιανικής στην υγεία τους (Newman et al., 2014). Η επισήμανση στο ΜπΜΣ θα μπορούσε επίσης να επιτρέψει στους εμπόρους λιανικής πώλησης να διαφοροποιήσουν περαιτέρω τα προϊόντα ιδιωτικού σήματος (που πωλούνται με το εμπορικό σήμα του εμπόρου λιανικής) από τα εθνικά εμπορικά σήματα. Όπως φαίνεται σε μια μελέτη των Van Camp et al. (2012) στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα προϊόντα ιδιωτικού σήματος ήταν πιο πιθανό να χρησιμοποιούν ετικέτες στο ΜπΜΣ.

Επιπτώσεις στις ΜΜΕ

Ειδικά για τις ΜΜΕ, η πιθανή καταβολή τελών και/ή οι διαδικασίες πιστοποίησης μπορούν να αποτελέσουν σημαντικά εμπόδια για την εφαρμογή των ετικετών στο ΜπΜΣ. Συνεπώς, ορισμένα από τα συστήματα έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να ενθαρρύνουν την υιοθέτηση των ετικετών από τις ΜΜΕ (δωρεάν, χωρίς πιστοποίηση, διάθεση δεδομένων, ώστε να γίνει ο υπολογισμός της βαθμολογίας...). Οι ΜΜΕ ενδέχεται να δυσκολεύονται να αλλάξουν τη σύσταση των προϊόντων τους σε σχέση με τις μεγαλύτερες εταιρείες λόγω των λιγότερων οικονομικών και/ή ανθρώπινων πόρων, αν και θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συνεχής βελτίωση των προϊόντων σχετίζεται μόνο εν μέρει με τις ετικέτες στο ΜπΜΣ και επηρεάζεται από αυτές. Όσον αφορά τα θετικά λογότυπα (π.χ. λογότυπα συμβόλου κλειδαρότρυπας, υγιεινής επιλογής), οι μικρότεροι παραγωγοί αναφέρουν ότι εκτιμούν τον αντίκτυπο που μπορεί να έχει ένα γνωστό λογότυπο στα δικά τους, λιγότερο γνωστά εμπορικά σήματα, καθώς και στη βελτίωση της εικόνας των προϊόντων τους από άποψη ποιότητας και ωφελιμότητας[36].

---

[34] Transfatty acids in Europe: where do we stand? (Trans λιπαρά οξέα στην Ευρώπη: πού βρισκόμαστε;), έκθεση έρευνας και πολιτικής του ΚΚΕρ, 2014

[35] Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να ισχύει για ορισμένα γεωργικά προϊόντα ή τρόφιμα στα οποία έχει χορηγηθεί «γεωγραφική ένδειξη» σύμφωνα με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης [η γεωγραφική ένδειξη περιλαμβάνει προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ) και προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ), δύο συστήματα ποιότητας για την προστασία της ονομασίας προϊόντων που προέρχονται από συγκεκριμένη περιοχή και ακολουθούν συγκεκριμένη μέθοδο παραγωγής, η οποία ορίζεται στις προδιαγραφές του προϊόντος].

[36] Μελέτες περιπτώσεων για το σύστημα με την κλειδαρότρυπα, το σύστημα Choices, το σύστημα επισήμανσης στο ΜπΜΣ του Ηνωμένου Βασιλείου και το Nutri-Score, που διενεργήθηκαν από εξωτερικό ανάδοχο στο πλαίσιο της αξιολόγησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1924/2006

Επιπτώσεις στην εσωτερική αγορά

Ο κανονισμός ΠΤΚ προβλέπει ως μία από τις απαιτήσεις για τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που αναπτύσσουν τα κράτη μέλη ή οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τροφίμων σύμφωνα με το άρθρο 35 ότι η εφαρμογή τους δεν θα πρέπει να δημιουργεί εμπόδια[37] στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στην εσωτερική αγορά της ΕΕ. Η ίδια αρχή ισχύει και για τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που εμπίπτουν σε άλλες κανονιστικές διατάξεις (βλ. τμήμα 3.2)[38].

Ορισμένοι κατασκευαστές τροφίμων υποστηρίζουν ότι τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που συνιστώνται από ορισμένα κράτη μέλη θα μπορούσαν να έχουν αντίκτυπο στις πωλήσεις συγκεκριμένων προϊόντων που εισάγονται από άλλα κράτη μέλη ή ότι ορισμένα συστήματα, αν και προαιρετικά, θα μπορούσαν να γίνουν *de facto* υποχρεωτικά λόγω της πίεσης προς τους κατασκευαστές τροφίμων να εφαρμόσουν τη συνιστώμενη ετικέτα. Έχουν υποβληθεί επίσημες καταγγελίες στο πλαίσιο αυτό, το 2013, από οικονομικούς φορείς σε σχέση με το σύστημα φωτεινού σηματοδότη στο Ηνωμένο Βασίλειο. Μέχρι στιγμής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έλαβε άλλες καταγγελίες ή στοιχεία σχετικά με τον πιθανό αντίκτυπο των συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ στην εσωτερική αγορά.

Το γεγονός ότι ένα σύστημα επισήμανσης στο ΜπΜΣ συνιστάται από ένα κράτος μέλος θα μπορούσε να δημιουργήσει προσδοκίες στους καταναλωτές ότι τα τρόφιμα που διατίθενται στο εμπόριο στη συγκεκριμένη χώρα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από άλλες χώρες, θα πρέπει να φέρουν ετικέτα σύμφωνα με το επίσημο σύστημα. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει ότι ο μέσος καταναλωτής προτιμά τα προϊόντα που φέρουν ετικέτα σύμφωνα με το επίσημο σύστημα έναντι εκείνων που δεν φέρουν ετικέτα ή που φέρουν κάποια άλλη από τις υπάρχουσες ετικέτες και θα μπορούσε να ασκήσει πίεση στους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων της ΕΕ να επισημαίνουν όλα τα προϊόντα που διατίθενται στην εθνική αγορά με το επίσημο σύστημα που προωθεί το κράτος μέλος.

Στον βαθμό που μπορεί να διαπιστωθεί, στη βιβλιογραφία δεν αναφέρεται κάτι σχετικά με τον αντίκτυπο των ετικετών στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας προϊόντων που έχουν εισαχθεί στην αγορά της ΕΕ στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών ούτε σχετικά με τις επιπτώσεις στις πωλήσεις εισαγόμενων προϊόντων. Οι μελέτες σχετικά με τον αντίκτυπο της εισαγωγής των ετικετών στο ΜπΜΣ στις αποφάσεις αγοράς εξετάζουν μάλλον τον αντίκτυπο στη διατροφική ποιότητα των αγορασθέντων τροφίμων και λιγότερο τον αντίκτυπο στις πωλήσεις συγκεκριμένων (εισαγόμενων) προϊόντων.

Τέλος, ένας ενδεχόμενος αντίκτυπος μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι διαφορετικά κράτη μέλη προτείνουν διαφορετικά συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ, γεγονός που μπορεί να συνεπάγεται πρόσθετο κόστος επισήμανσης για τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων εάν επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τη συνιστώμενη ετικέτα και χρειάζεται να αλλάξουν τη συσκευασία σε συνάρτηση με την οικεία εθνική αγορά.

Βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών και των μελετών και δεδομένης της δυσκολίας συλλογής δεδομένων σχετικά με τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των συστημάτων που αναπτύχθηκαν σχετικά πρόσφατα, τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι συστάσεις των κρατών μελών για τη χρήση ενός συγκεκριμένου συστήματος επισήμανσης στο ΜπΜΣ ενδέχεται να

[37] Σύμφωνα με την πάγια νομολογία, ως «εμπόδιο» θα πρέπει να νοείται κάθε εθνικό μέτρο που είναι σε θέση να παρακωλύσει, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το ενδοενωσιακό εμπόριο αγαθών.

[38] Τα άρθρα 34 και 35 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπουν ότι απαγορεύονται τα εθνικά μέτρα που είναι ικανά να παρεμποδίσουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

παρεμποδίζουν ή να μην παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των τροφίμων είναι μέχρι στιγμής περιορισμένα και ασαφή.

8. ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

1.7. Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Επιτροπή των Περιφερειών

Στα συμπεράσματά του[39] που εγκρίθηκαν στις 6 Ιουνίου 2017, το Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να ενθαρρύνουν την προαιρετική επισήμανση των τροφίμων, σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στον κανονισμό αριθ. 1169/2011, και ιδίως στο άρθρο 35 παράγραφος 1, να υποστηρίξουν όλους τους καταναλωτές, ιδίως εκείνους που ανήκουν σε χαμηλότερες κοινωνικοοικονομικές ομάδες, ώστε να προβαίνουν σε υγιεινές επιλογές, και να προωθήσουν εκπαιδευτικές και ενημερωτικές εκστρατείες που στοχεύουν στη βελτίωση της κατανόησης των πληροφοριών για τα τρόφιμα από τους καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένης της διατροφικής επισήμανσης. Στα συμπεράσματά του[40] που εγκρίθηκαν στις 22 Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει να δίνει προτεραιότητα στη δημόσια υγεία, ιδίως αντιμετωπίζοντας ζητήματα διασυνοριακής σημασίας, όπως, μεταξύ άλλων, η επισήμανση των τροφίμων, με απώτερο στόχο τη βελτίωση των αποτελεσμάτων στην υγεία στην ΕΕ.

Από την έκδοση του κανονισμού ΠΤΚ και μετά, δεν εγκρίθηκε κάποιο ειδικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το ζήτημα της επισήμανσης στο ΜπΜΣ.

Στη γνωμοδότησή της[41] που εγκρίθηκε στις 4 Ιουλίου 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών «ζητάει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατόπιν μελέτης των υφιστάμενων συστημάτων επισήμανσης τροφίμων, να υποβάλει την πρόταση για ένα ενιαίο υποχρεωτικό ευρωπαϊκό σύστημα χρωματικής επισήμανσης, όπου τα χρώματα θα καθορίζονται σε βάση 100 γραμμαρίων, στο μπροστινό μέρος των συσκευασιών τροφίμων σε ολόκληρη την ΕΕ, το οποίο θα δίνει ξεκάθαρες πληροφορίες στον καταναλωτή σχετικά με τα επίπεδα ζάχαρης, αλατιού και λιπαρών, ενισχύοντας υγιεινότερα διατροφικά πρότυπα».

1.8. Εμπειρογνώμονες των κρατών μελών της ΕΕ από αρμόδιες εθνικές αρχές

Κατά την προπαρασκευαστική φάση της παρούσας έκθεσης, οργανώθηκαν κοινές συνεδριάσεις εμπειρογνωμόνων από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, συμφεροντούχων και της Επιτροπής, στη διάρκεια του 2018, για ανταλλαγή απόψεων επί των θεμάτων που καλύπτει η έκθεση και για συλλογή δεδομένων/πληροφοριών[42].

Οι εμπειρογνώμονες από ορισμένες αρμόδιες εθνικές αρχές της ΕΕ τάχθηκαν υπέρ απλουστευτικών συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ που παρέχουν ειδικές πληροφορίες για τα θρεπτικά συστατικά, με βάση τα μεγέθη των μερίδων, χωρίς να αξιολογούν τα τρόφιμα, ενώ εκφράζουν την ανησυχία ότι στα πλαίσια των αξιολογητικών συστημάτων στο ΜπΜΣ ορισμένα παραδοσιακά και τοπικά προϊόντα (π.χ. τυριά, βρώσιμα έλαια, προϊόντα κρέατος) ενδέχεται να φέρουν ετικέτες που αποτρέπουν την αγορά των καταναλωτών. Οι εμπειρογνώμονες από ορισμένες αρμόδιες εθνικές αρχές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των

[39] Συμπεράσματα του Συμβουλίου με στόχο τη συμβολή στην ανάσχεση της αύξησης του παιδικού υπερβολικού βάρους και της παιδικής παχυσαρκίας (2017), ΕΕ C 205 της 29.6.2017, σ. 46-52

[40] Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την Υγιεινή διατροφή των παιδιών: το υγιές μέλλον της Ευρώπης (2018), ΕΕ C232 της 03.07.2018, σ. 1-8.

[41] Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Περιφερειών σχετικά με τα τοπικά και περιφερειακά κίνητρα για την προώθηση μιας υγιεινής και βιώσιμης διατροφής (2018), ΕΕ C387 της 25.10.2018, σ. 21-26.

[42] Συνοπτική παρουσίαση των συνεδριάσεων της 23ης Απριλίου, της 22ας Ιουνίου και της 22ας Οκτωβρίου 2018 στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/food/expert-groups/ag-ap/adv-grp_fchaph/wg_2018_en

χωρών όπου υπάρχουν ήδη αξιολογητικές ετικέτες, τάχθηκαν υπέρ αξιολογητικών συστημάτων υποστηρίζοντας ότι τα εν λόγω συστήματα βοηθούν τους καταναλωτές να κάνουν υγιεινές διατροφικές επιλογές. Οι εμπειρογνώμονες από άλλες εθνικές αρμόδιες αρχές δεν εξέφρασαν καμία ιδιαίτερη προτίμηση για απλουστευτικά ή αξιολογητικά συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ.

Οι εμπειρογνώμονες από πολλές αρμόδιες εθνικές αρχές της ΕΕ εξέφρασαν ρητά τη στήριξή τους στην εναρμόνιση της διατροφικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ σε ολόκληρη την ΕΕ, υπογραμμίζοντας ότι η πληθώρα συστημάτων σε ολόκληρη την ΕΕ προκαλεί σύγχυση στον καταναλωτή και μπορεί να οδηγήσει σε κατακερματισμό της αγοράς. Σε γενικές γραμμές, οι περισσότεροι εμπειρογνώμονες των κρατών μελών συμφώνησαν ότι κάθε σύστημα θα πρέπει να βασίζεται σε εκτεταμένη επιστημονική έρευνα, αποδεικνύοντας την αντικειμενική κατανόηση του συστήματος από τον καταναλωτή, λαμβάνοντας υπόψη διάφορες κοινωνικοοικονομικές ομάδες.

Το 2014 ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την παιδική παχυσαρκία για την περίοδο 2014-2020[43] συμφωνήθηκε σε εθελοντική βάση και σε επίπεδο ΕΕ από εκπροσώπους κυβερνήσεων της ΕΕ σχετικά με την ανάπτυξη προαιρετικών συστημάτων επισήμανσης τροφίμων που είναι εύκολα κατανοητά από τους καταναλωτές.

1.9. Συμφεροντούχοι

Οι εκπρόσωποι των καταναλωτών και οι ενώσεις δημόσιας υγείας θεωρούν ότι η διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ μπορεί να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην ενθάρρυνση των καταναλωτών να κάνουν πιο συνειδητές και πιο υγιεινές επιλογές τροφίμων. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τον κανονισμό ΠΤΚ, υποστήριξαν τη θέσπιση ενός εναρμονισμένου υποχρεωτικού συστήματος επισήμανσης στο ΜπΜΣ σε επίπεδο ΕΕ. Εξακολουθούν να τάσσονται υπέρ μιας κοινής προσέγγισης για τη διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ και υπέρ ενός συστήματος χρωματικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ[44]· οι εκπρόσωποι των καταναλωτών υποστηρίζουν ειδικότερα το Nutri-Score[45]. Οι ενώσεις διαιτολόγων έχουν παρόμοια θέση όσον αφορά τα συστήματα με χρωματική επισήμανση και τάσσονται υπέρ ενός ενιαίου ισχυρού συστήματος επισήμανσης σε ολόκληρη την ΕΕ[46].

Το 2008, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τον κανονισμό ΠΤΚ, η ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων και ποτών τάχθηκε υπέρ της προαιρετικής πληροφόρησης στο ΜπΜΣ και ευνόησε το σύστημα ενδεικτικής ημερήσιας ποσότητας πρόσληψης (GDA) (νυν επισήμανση προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς). Πολλοί τομείς εξέφρασαν, ειδικότερα, την αντίθεσή τους σε ένα σύστημα φωτεινής σηματοδότησης στο ΜπΜΣ, υπογραμμίζοντας ότι ένα τέτοιο σύστημα θα μπορούσε να προκαλέσει σύγχυση στον καταναλωτή σχετικά με τη σημασία των χρωμάτων, ενώ είναι υπερβολικά επικριτικό[47].

---

[43] Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την παιδική παχυσαρκία 2014-2020. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επικαιροποιήθηκε τον Ιούλιο του 2014. Διατίθεται στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf

[44] https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2017-141_the_time_is_ripe_for_simplified_front-of-pack_labelling_statement.pdf

[45] και http://www.beuc.eu/publications/new-european-commission-%E2%80%93-what-consumers-expect-over-next-five-years/html

[46] Πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τον EFAD στις 14 Ιουνίου 2018

[47] Σύνοψη των αποτελεσμάτων για το έγγραφο διαβούλευσης «Labelling: competitiveness, consumer information and better regulation for the EU» (Επισήμανση: ανταγωνιστικότητα, ενημέρωση των καταναλωτών και βελτίωση της νομοθεσίας για την ΕΕ), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δεκέμβριος 2006 (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/labelling-nutrition_better-reg_cons-summary.pdf)

Σήμερα, κάποιοι τομείς εξακολουθούν να αντιτίθενται σε συστήματα με χρωματική επισήμανση για τους ίδιους λόγους και ειδικότερα συγκεκριμένοι τομείς που σχετίζονται με τρόφιμα, των οποίων η σύσταση μπορεί να αλλάξει μόνο σε πολύ περιορισμένο βαθμό (αν όχι καθόλου) (π.χ. προϊόντα κρέατος) προκειμένου να αποφευχθεί η τοποθέτηση μιας αρνητικής ετικέτας. Ορισμένες άλλες εταιρείες τροφίμων και ποτών έχουν αλλάξει τη θέση τους όσον αφορά τα συστήματα με χρωματική επισήμανση και εφαρμόζουν ετικέτες με χρωματική επισήμανση (ετικέτες που αφορούν συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά ή συνοπτικές ετικέτες). Επίσης, αρκετοί έμποροι λιανικής πώλησης χρησιμοποιούν επί του παρόντος, σε ολόκληρη την ΕΕ, διαφορετικά συστήματα στο ΜπΜΣ, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων με χρωματική επισήμανση.

Οι αγρότες της ΕΕ και οι συνεταιρισμοί τους θεωρούν ότι η παροχή διατροφικών πληροφοριών επιτρέπει στους καταναλωτές να υιοθετήσουν μια πιο υγιεινή και ισορροπημένη διατροφή. Ωστόσο, αντιτίθενται σε συστήματα με χρωματική επισήμανση που εστιάζουν μόνο στα αρνητικά θρεπτικά συστατικά, καθώς θεωρούν ότι δεν λαμβάνουν υπόψη τον συνολικό θρεπτικό ρόλο των γεωργικών προϊόντων που είναι πλούσια σε βασικά θρεπτικά συστατικά[48]. Εκφράζουν την ανησυχία τους για το γεγονός ότι τα συστήματα αυτού του είδους μπορεί να αναδείξουν με αρνητικό τρόπο ορισμένα γεωργικά προϊόντα των οποίων η σύσταση δεν μπορεί να αλλάξει εύκολα λόγω των χαρακτηριστικών στη σύνθεσή τους ή των παραδοσιακών χαρακτηριστικών τους.

Πολλοί συμφεροντούχοι τάσσονται υπέρ μιας εναρμονισμένης προσέγγισης σχετικά με τη διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ σε ολόκληρη την ΕΕ, ενώ οι περισσότεροι συμφεροντούχοι συμφωνούν ότι οποιοδήποτε πρόγραμμα επισήμανσης στο ΜπΜΣ θα πρέπει να βασίζεται σε επιστημονικά και τεκμηριωμένα στοιχεία.

Μια Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών[49], η «PRO-NUTRISCORE» η οποία ζητεί από την Επιτροπή *«να επιβάλει απλουστευμένη επισήμανση «Nutriscore» στα τρόφιμα»* καταχωρήθηκε στις 8 Μαΐου 2019[50].

1.10. Διεθνείς οργανισμοί

Η έκθεση της Επιτροπής της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας για τον τερματισμό της παιδικής παχυσαρκίας τον Μάρτιο του 2016[51] συνιστά την «εφαρμογή ερμηνευτικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ η οποία να συνοδεύεται από εκπαίδευση του κοινού». Το σχέδιο εφαρμογής του 2017 συνιστά περαιτέρω «την υιοθέτηση ή την ανάπτυξη ενός υποχρεωτικού ερμηνευτικού συστήματος επισήμανσης στο ΜπΜΣ με βάση τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία για τον προσδιορισμό του ωφέλιμου χαρακτήρα των τροφίμων και των ποτών». Τον Μάιο του 2019 η ΠΟΥ δημοσίευσε το σχέδιό της για τις «Κατευθυντήριες αρχές και εγχειρίδιο-πλαίσιο για την επισήμανση στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας για την προώθηση της υγιεινής διατροφής»[52].

Στο σχέδιο δράσης για τα τρόφιμα και τη διατροφή 2015-2020, το Περιφερειακό Γραφείο για την Ευρώπη της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (ΠΟΥ/Ευρώπη) καλεί τις χώρες να «διευρύνουν τη χρήση της φιλικής προς τον καταναλωτή επισήμανσης μέσω της δημιουργίας εύχρηστων ή ερμηνευτικών ετικετών στο ΜπΜΣ που βοηθούν τους καταναλωτές να εντοπίζουν πιο υγιεινές επιλογές». Στην έκθεση που υπέβαλε τον Οκτώβριο του 2018, η

[48] Πληροφορίες που υποβλήθηκαν από την Copa-Cogeca στις 6 Ιουλίου 2018
[49] https://europa.eu/citizens-initiative/home_en
[50] Αποσύρθηκε τον Απρίλιο του 2020
[51] http://www.who.int/end-childhood-obesity/en/
[52] https://www.who.int/nutrition/publications/policies/guidingprinciples-labelling-promoting-healthydiet/en/

ΠΟΥ/Ευρώπη υπογραμμίζει περαιτέρω ότι τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που παρέχουν αξιολογήσεις για την ανθυγιεινότητα των προϊόντων, οι οποίες μπορούν επίσης να επισημαίνουν επιλογές «καλύτερες για σας», φαίνονται πιο αποτελεσματικά, καθώς και ότι οι πρωτοβουλίες εκπαίδευσης του κοινού διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για τη βελτίωση της ευαισθητοποίησης και της κατανόησης[53].

Στην Έκθεση για την Παχυσαρκία[54] το 2017, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) υπογραμμίζει ότι η επισήμανση στο ΜπΜΣ μπορεί να βοηθήσει τους καταναλωτές να κάνουν πιο υγιεινές επιλογές τροφίμων, ενώ μπορεί να παρακινήσει τους παρασκευαστές τροφίμων να αλλάξουν τη σύσταση των προϊόντων.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διατροφική επισήμανση στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας (ΜπΜΣ) στοχεύει να βοηθήσει τους καταναλωτές με τις επιλογές τροφίμων τους, παρέχοντας διατροφικές πληροφορίες εύκολα κατανοητές με μια ματιά και θεωρείται ολοένα και περισσότερο ως ένα εργαλείο υποστήριξης των στρατηγικών για την πρόληψη των μη μεταδοτικών ασθενειών που σχετίζονται με τη διατροφή.

Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες της ΕΕ, η ένδειξη των διατροφικών πληροφοριών στο ΜπΜΣ είναι δυνατή σε προαιρετική βάση, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης. **Έχουν αναπτυχθεί διάφορα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ** από δημόσιους φορείς, ΜΚΟ στον τομέα της υγείας και/ή τον ιδιωτικό τομέα. **Τα περισσότερα υφιστάμενα συστήματα είναι αξιολογητικά (ερμηνευτικά)** τα οποία, είτε πρόκειται για συστήματα που αφορούν συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά είτε για συστήματα συνοπτικών δεικτών, **βασίζονται σε περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών**.

Οι μελέτες που εξετάστηκαν για την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης **επιβεβαιώνουν τη δυνατότητα των συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ να βοηθήσουν τους καταναλωτές να κάνουν συνειδητές επιλογές τροφίμων με γνώμονα την υγεία τους**. Οι περισσότεροι καταναλωτές δηλώνουν ότι βρίσκουν χρήσιμες τις ετικέτες στο ΜπΜΣ και τις λαμβάνουν υπόψη κατά τις αγορές τους, αν και το ποσοστό των καταναλωτών που πράγματι το κάνουν είναι χαμηλότερο. Σύμφωνα με τις μελέτες οι περισσότερες ετικέτες στο ΜπΜΣ έχουν θετική επίδραση στην ικανότητα των καταναλωτών να εντοπίζουν την πιο υγιεινή επιλογή σε σύγκριση με την κατάσταση χωρίς την ετικέτα και ότι η **κατανόηση** των ετικετών στο ΜπΜΣ εκ μέρους των καταναλωτών αυξάνεται όταν η ετικέτα φέρει χρωματική επισήμανση και ειδικά όταν τα χρώματα συνδυάζονται με συνοπτικούς δείκτες.

Όσον αφορά τον αντίκτυπο στην **αγοραστική συμπεριφορά**, οι πειραματικές μελέτες που εξετάζουν τις αγοραστικές προθέσεις των καταναλωτών, δείχνουν ότι οι ετικέτες στο ΜπΜΣ, ιδίως οι ετικέτες με χρωματική επισήμανση, μπορούν να βελτιώσουν τα καλάθια αγορών από άποψη υγιεινής διατροφής. Είναι δύσκολο να συγκεντρωθούν αποδεικτικά στοιχεία από μελέτες σε πραγματικές συνθήκες εντός καταστημάτων σχετικά με την επίδραση στην πραγματική αγοραστική συμπεριφορά, καθώς οι αγοραστικές αποφάσεις σε πραγματικό χρόνο επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες. Ορισμένες μελέτες επιβεβαιώνουν ότι τα

[53] What is the evidence on the policy specifications, development processes and effectiveness of existing front-of-pack food labelling policies in the WHO European Region? (Ποια είναι τα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις προδιαγραφές πολιτικής, τις αναπτυξιακές διαδικασίες και την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων πολιτικών διατροφικής επισήμανσης στο μπροστινό μέρος των συσκευασιών στην ευρωπαϊκή περιφέρεια της ΠΟΥ;) Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; Kelly B., Jewell J., 2018 (Health Evidence Network (HEN) synthesis report 61).

[54] www.oecd.org/health/obesity-update.htm

αξιολογητικά συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που χρησιμοποιούν χρωματική επισήμανση και/ή χρωματική επισήμανση σε συνδυασμό με έναν διαβαθμισμένο δείκτη μπορούν να βελτιώσουν τη διατροφική ποιότητα των επιλογών τροφίμων σε πραγματικές συνθήκες. Πολλές άλλες μελέτες δείχνουν επίσης ότι η επίδραση ενός συστήματος επισήμανσης στο ΜπΜΣ μπορεί να είναι σημαντική εάν η εισαγωγή του συνδυάζεται με εκστρατείες ευαισθητοποίησης και/ή επικοινωνίας.

Όσον αφορά τον πιθανό αντίκτυπο των ετικετών στο ΜπΜΣ στη **διατροφή και την υγεία** των καταναλωτών, δεν υπάρχουν αρκετά εμπειρικά στοιχεία για την εξαγωγή συμπερασμάτων, αλλά οι μελέτες μοντελοποίησης υποδηλώνουν θετική επίδραση, ιδίως σε αξιολογητικές ετικέτες.

Όσον αφορά τον πιθανό αντίκτυπο των συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ στην αλλαγή της σύστασης των τροφίμων, ορισμένες μελέτες βασισμένες σε μεγάλο βαθμό σε αυτοαναφερόμενα στοιχεία, αναφέρουν την **αλλαγή της σύστασης** των τροφίμων που φέρεται ότι σχετίζεται με τις αξιολογητικές ετικέτες στο ΜπΜΣ, αν και πρέπει να σημειωθεί ότι η σύσταση ορισμένων γεωργικών προϊόντων διατροφής δεν μπορεί να αλλάξει εύκολα λόγω των χαρακτηριστικών στη σύνθεσή τους ή των παραδοσιακών χαρακτηριστικών τους.

Όσον αφορά τις πιθανές επιπτώσεις στην **εσωτερική αγορά**, τα στοιχεία που αντλήθηκαν από τη μέχρι στιγμής εμπειρία, ότι συγκεκριμένα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ που προτείνονται από τα κράτη μέλη ή εφαρμόζονται από τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων σε προαιρετική βάση ενδέχεται να παρεμποδίζουν ή να μην παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των τροφίμων, είναι σε αυτό το στάδιο περιορισμένα και ασαφή. Το γεγονός ότι ένα σύστημα επισήμανσης στο ΜπΜΣ προτείνεται από ένα κράτος μέλος θα μπορούσε να συνεπάγεται ότι ο μέσος καταναλωτής δείχνει προτίμηση στα προϊόντα που φέρουν ετικέτα βάσει του επίσημου συστήματος και ότι ασκείται πίεση στους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων της ΕΕ να επισημαίνουν όλα τα προϊόντα που διατίθενται στην εθνική αγορά με το επίσημο σύστημα που προωθεί το κράτος μέλος. Η χρήση διαφορετικών συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ στην εσωτερική αγορά θα μπορούσε να επιφέρει κάποιο κόστος στις επιχειρήσεις, καθώς και σύγχυση στους καταναλωτές και έλλειψη εμπιστοσύνης.

Οι απόψεις σχετικά με τα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ - και τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει (ή όχι) να ρυθμίζονται - ποικίλλουν μεταξύ των κρατών μελών και των ομάδων συμφεροντούχων, καθώς εμπειρογνώμονες από διάφορα κράτη μέλη, οργανώσεις καταναλωτών, ΜΚΟ στον τομέα της υγείας και ορισμένους κλάδους της βιομηχανίας τάσσονται υπέρ συστημάτων που αξιολογούν τη διατροφική ποιότητα ενός προϊόντος, ενώ εμπειρογνώμονες από άλλα κράτη μέλη και μέρος της βιομηχανίας προτιμούν τα απλουστευτικά (μη ερμηνευτικά) συστήματα. Οι εμπειρογνώμονες πολλών κρατών μελών της ΕΕ και των συμφεροντούχων υποστηρίζουν μια κοινή εναρμονισμένη προσέγγιση, ισχυριζόμενοι ότι η συνύπαρξη διαφορετικών συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ στην αγορά της ΕΕ μπορεί να οδηγήσει σε κατακερματισμό της αγοράς και σύγχυση των καταναλωτών.

Η παρούσα έκθεση περιγράφει τα κύρια ζητήματα που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όσον αφορά τη διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ. Ένα από τα ζητήματα σχετίζεται με τα περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών, στα οποία βασίζονται τα περισσότερα συστήματα επισήμανσης στο ΜπΜΣ. Η έννοια του καθορισμού περιγραμμάτων θρεπτικών χαρακτηριστικών χρησιμοποιείται επίσης από το δίκαιο της ΕΕ που διέπει τους ισχυρισμούς επί θεμάτων διατροφής και υγείας που διατυπώνονται για τα τρόφιμα. Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την αξιολόγηση του κανονισμού για τους

ισχυρισμούς[55] καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο ειδικός στόχος που επιδιώκεται με τον καθορισμό περιγραμμάτων θρεπτικών χαρακτηριστικών παραμένει επίκαιρος και αναγκαίος για την προστασία του καταναλωτή με τον περιορισμό της χρήσης των ισχυρισμών για τρόφιμα με υψηλή περιεκτικότητα λιπαρών, σακχάρων και αλατιού, όπως απαιτείται από τη νομοθεσία.

Δεδομένου ότι υπάρχει **στενή σχέση μεταξύ των περιγραμμάτων θρεπτικών χαρακτηριστικών και της διατροφικής επισήμανσης στο ΜπΜΣ**, θα μπορούσαν να υπάρξουν συνέργειες για τον κοινό προβληματισμό σε σχέση με τα δύο ζητήματα.

Στην ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία[56], που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 11 Δεκεμβρίου 2019, ανακοινώνεται ότι η **στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο»**[57] θα προτείνει δράσεις που θα βοηθήσουν τους καταναλωτές να επιλέγουν υγιεινή και βιώσιμη διατροφή. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα διερευνήσει νέους τρόπους για να παρέχει στους καταναλωτές καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τη διατροφική αξία των τροφίμων.

Λόγω της πολιτικής αυτής προτεραιότητας, των προαναφερόμενων στοιχείων και των δυνητικών συστημάτων επισήμανσης στο ΜπΜΣ για να βοηθηθούν οι καταναλωτές να κάνουν συνειδητές επιλογές τροφίμων με γνώμονα την υγεία τους, φαίνεται σκόπιμο να θεσπιστεί εναρμονισμένη υποχρεωτική διατροφική επισήμανση στο ΜπΜΣ σε επίπεδο ΕΕ. Η Επιτροπή θα ετοιμάσει νομοθετική πρόταση, σε εύθετο χρόνο, σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο» και με τις αρχές βελτίωσης της νομοθεσίας.

[55] SWD(2020) 95
[56] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_el
[57] COM(2020) 381

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Adriouch, S., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Méjean, C., Ducrot, P., Péneau, S., … Fezeu, L. K. L. K. (2016). Prospective association between a dietary quality index based on a nutrient profiling system and cardiovascular disease risk. European Journal of Preventive Cardiology, 23(15), 1669–1676

Adriouch, S., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Ducrot, P., Péneau, S., Méjean, C., … Fezeu, L. K. K. (2017). Association between a dietary quality index based on the food standard agency nutrient profiling system and cardiovascular disease risk among French adults. International Journal of Cardiology, 234, 22–27.

Amcoff et al. (2015) Livsmedelsverket 2015a Choosing foods with the Keyhole logo– effect on nutrient intake Amcoff, E., Konde, Å. B., Jansson, A., & Sanner Färnstrand, J. (2015). Byta till Nyckelhålet - så påverkar det näringsintaget. Uppsala. Retrieved from http://www.livsmedelsverket.se/globalassets/rapporter/2015/nyckelhalets-effekt-pa-naringsintaget-2015.pdf

Babio, N., Vicent, P., López, L., Benito, A., Basulto, J., Salas-Salvadó, J., … Salas-Salvado, J. (2014). Adolescents' ability to select healthy food using two different front-of-pack food labels: a cross-over study. Public Health Nutrition, 17(6), 1403–1409.

Becker et al. (2015). Front of pack labels enhance attention to nutrition information in novel and commercial brands. Food Policy, 56, 76–86

Campos, S., J. Doxey, and D. Hammond, Nutrition labels on pre-packaged foods: a systematic review. Public Health Nutr, 2011. 14(8): p. 1496-506.

Carter, O. B. J., Mills, B. W., Lloyd, E., & Phan, T. (2013). An independent audit of the Australian food industry's voluntary front-of-pack nutrition labelling scheme for energy-dense nutrition-poor foods. European Journal of Clinical Nutrition, 67(1), 31–35.

Cecchini, M. and Warin, L. (2016). Impact of food labelling systems on food choices and eating behaviours: A systematic review and meta-analysis of randomized studies. Obesity Reviews, 17(3), 201-210

Chandon, P., & Wansink, B. (2007). The Biasing Health Halos of Fast-Food Restaurant Health Claims: Lower Calorie Estimates and Higher Side-Dish Consumption Intentions. Journal of Consumer Research, 34(3), 301-314.

Cowburn, G. and Stockley, L. (2005). Consumer understanding and use of nutrition labelling: a systematic review. Public Health Nutrition, 8(1), 21–28.

Crosetto, P., Lacroix, A. M., Muller, L., Ruffieux, B. (2018). Nutritional and economic impact of 5 alternative front-of-pack nutritional labels: experimental evidence. Working Paper GAEL, 11. 40 p.

De la Cruz-Góngora, V., Torres, P., Contreras-Manzano, A., Jáuregui de la Mota, A., Mundo-Rosas, V., Villalpando, S., … Rodriguez-Oliveros, G. (2017). Understanding and acceptability by Hispanic consumers of four front-of-pack food labels. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 14(1).

Deschasaux, M., Huybrechts, I., Murphy, N., Julia, C., Hercberg, S., Srour, B., … Touvier, M. (2018). Nutritional quality of food as represented by the FSAm-NPS nutrient profiling system underlying the Nutri-Score label and cancer risk in Europe: Results from the EPIC prospective cohort study. PLoS Med, 15(9), e1002651.

Draper, A. K. K., Adamson, A. J. J., Clegg, S., Malam, S., Rigg, M., & Duncan, S. (2013). Front-of-pack nutrition labelling: are multiple formats a problem for consumers? European Journal of Public Health, 23(3), 517–521.

Ducrot, P., Méjean, C., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Touvier, M., Fezeu, L., … Peneau, S. (2015a). Effectiveness of Front-Of-Pack Nutrition Labels in French Adults: Results from the NutriNet-Sante Cohort Study. Plos One, 10(10). https://doi.org/10.1371/journal.pone.0140898

Ducrot, P., Méjean, C., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Touvier, M., Fezeu, L. K. K., … Péneau, S. (2015b). Objective Understanding of Front-of-Package Nutrition Labels among Nutritionally At-Risk Individuals. Nutrients, 7(8), 7106–7125.

Dummer, J. (2012). Sodium reduction in Canadian food products with the health check program. Canadian Journal of Dietetic Practice {&} Research, 73(1), e227-232.

Egnell, M., Ducrot, P., Touvier, M., Allès, B., Hercberg, S., Kesse-Guyot, E., & Julia, C. (2018a). Objective understanding of Nutri-Score Front-Of-Package nutrition label according to individual characteristics of subjects: Comparisons with other format labels. PLOS ONE, 13(8), 1–16.

Egnell, M., Kesse-Guyot, E., Galan, P., Touvier, M., Rayner, M., Jewell, J., … Julia, C. (2018b). Impact of front-of-pack nutrition labels on portion size selection: an experimental study. Nutrients, 10(9), 1268.

Egnell, M., Talati, Z., Hercberg, S., Pettigrew, S. & Julia, C. (2018c). Objective Understanding of front-of-package nutrition labels: An international comparative experimental study across 12 countries. Nutrients, 10(10), 1542.

Egnell, M., Crosetto, P., d'Almeida, T., Kess-Guyot, E., Touvier M., … Julia, C. (2019). Modelling the impact of different front-of-package nutrition labels on mortality from non-communicable chronic disease. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 2019, 16:56.

Finkelstein, E. A. A., Li, W. Y., Melo, G., Strombotne, K., & Zhen, C. (2018). Identifying the effect of shelf nutrition labels on consumer purchases: results of a natural experiment and consumer survey. American Journal of Clinical Nutrition, 107(4), 647–651.

Graham, D. J. J., Lucas-Thompson, R. G. G., Mueller, M. P. P., Jaeb, M., & Harnack, L. (2017). Impact of explained v. unexplained front-of-package nutrition labels on parent and child food choices: a randomized trial. Public Health Nutrition, 20(5), 774–785.

Gregori, D. (2014). Evaluating food front-of-pack labelling: a pan-European survey on consumers' attitudes toward food labelling. International Journal of Food Sciences and Nutrition, 65(2), 177–186

Grunert, K. G. and Wills, J. M. (2007). A review of European research on consumer response to nutrition information on food labels. Journal of Public Health, 15(5), 385–399.

Grunert, K. G., Fernández-Celemín, L., Wills, J. M., Storcksdieck genannt Bonsmann, S., & Nureeva, L. (2010). Use and understanding of nutrition information on food labels in six European countries. Z Gesundh Wiss, 18(3), 261–277. https://doi.org/10.1007/s10389-009-0307-0

Hamlin, R. (2015). Front of Pack Nutrition Labelling, Nutrition, Quality and Consumer Choices. (2015) Current Nutrition Reports, 4:323–329. DOI 10.1007/s13668-015-0147-1

Harbaugh, R., Maxwell, J. W., & Roussillon, B. (2011). Label Confusion: The Groucho Effect of Uncertain Standards. Management Science, 57(9), 1512–1527.

Hawley, K. L. L., Roberto, C. A. A., Bragg, M. A. A., Liu, P. J. J., Schwartz, M. B. B., & Brownell, K. D. D. (2013). The science on front-of-package food labels. Public Health Nutrition, 16(3), 430–439.

Hodgkins, C., Barnett, J., Wasowicz-Kirylo, G., Stysko-Kunkowska, M., Gulcan, Y., Kustepeli, Y., … Raats, M. (2012). Understanding how consumers categorise nutritional labels: A consumer derived typology for front-of-pack nutrition labelling. Appetite, 59(3), 806–817.

Joint Research Centre (2020), Front-of-pack nutrition labelling schemes: a comprehensive review Authors: S Storcksdieck genannt Bonsmann, G Marandola, E Ciriolo, R van Bavel, J Wollgast. EUR 29811 EN, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2020, ISBN 978-92-76-08970-4, doi:10.2760/180167, JRC113586.

Julia, C., Ducrot, P., Lassale, C., Fézeu, L., Méjean, C., Péneau, S., … Kesse-Guyot, E. (2015). Prospective associations between a dietary index based on the British Food Standard Agency nutrient profiling system and 13-year weight gain in the SU.VI.MAX cohort. Preventive Medicine, 81, 189–194.

Julia, C., Blanchet, O., Méjean, C., Péneau, S., Ducrot, P., Allès, B., … Hercberg, S. (2016). Impact of the front-of-pack 5-colour nutrition label (5-CNL) on the nutritional quality of purchases: an experimental study. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 13(1).

Julia C. & Hercberg, S. (2017). Nutri-Score: Effectiveness of the Nutrition Label introduced in France. Ernahrungs Umschau, 64(12), M685–M691.

Kanter, R., Vanderlee, L., & Vandevijvere, S. (2018). Front-of-package nutrition labelling policy: global progress and future directions. Public Health Nutrition, 21(8), 1399–1408.

Liu, X., Lopez, R., & Zhu, C. (2015). Can Voluntary Nutrition Labeling Lead to a Healthier Food Market? 2016 Allied Social Sciences Association (ASSA) Annual Meeting, January 3-5, 2016, San Francisco, California 212818, Agricultural and Applied Economics Association.

Machleit, K. A., & Mantel, S. P. (2001). Emotional response and shopping satisfaction: Moderating effects of shopper attributions. Journal of Business Research, 54(2), 97-106

Malam S., Clegg, S., Kirwan, S., McGinigal, S., in association with Raats, M., Barnett, J., … Dean, M. (2009). Comprehension and use of UK nutrition signpost labelling schemes. London: Food Standards Agency. Retrieved from http://www.food.gov.uk/multimedia/pdfs/pmpreport.pdf

Méjean C., Macouillard, P., Péneau, S., Hercberg, S., Castetbon, K., Peneau, S., … Castetbon, K. (2013). Consumer acceptability and understanding of front-of-pack nutrition labels. Journal of Human Nutrition and Dietetics, 26(5), 494–503.

Miklavec, K., Pravst, I., Raats, M.M. and Pohar, J (2016). Front of package symbols as a tool to promote healthier food choices in Slovenia: Accompanying explanatory claim can considerably influence the consumer's preferences. Food Research International, 90, 235–243.

Möser, A., Hoefkens, C., Van Camp, J., Verbeke, W., Moser, A., Hoefkens, C., … Verbeke, W. (2010). Simplified nutrient labelling: consumers' perceptions in Germany and Belgium. Journal Fur Verbraucherschutz Und Lebensmittelsicherheit-Journal of Consumer Protection and Food Safety, 5(2), 169–180.

Newman, C. L. L., Howlett, E., & Burton, S. (2014). Shopper Response to Front-of-Package Nutrition Labeling Programs: Potential Consumer and Retail Store Benefits. Journal of Retailing, 90(1), 13–26.

Newman, C. L., Burton, S., Andrews, J. C., Netemeyer, R. G., & Kees, J. (2018). Marketers' use of alternative front-of-package nutrition symbols: An examination of effects on product evaluations. Journal of the Academy of Marketing Science, 46(3), 453–476.

Nikolova, H. D. and Inman, J. J. (2015). Healthy Choice: The Effect of Simplified Point-of-Sale Nutritional Information on Consumer Food Choice Behavior. Journal of Marketing Research. 52(6), 817 – 835.

Ni Mhurchu, C., Eyles, H., Choi, Y.-H. H., Mhurchu, C. N., Eyles, H., Choi, Y.-H. H., … Choi, Y.-H. H. (2017). Effects of a Voluntary Front-of-Pack Nutrition Labelling System on Packaged Food Reformulation: The Health Star Rating System in New Zealand. Nutrients, 9(8).

Ni Mhurchu, C., Eyles, H., Jiang, Y., & Blakely, T. (2018). Do nutrition labels influence healthier food choices? Analysis of label viewing behaviour and subsequent food purchases in a labelling intervention trial. Appetite. 121:360-365

Provencher, V., Polivy, J., & Herman, C. P. (2009). Perceived healthiness of food. If it's healthy, you can eat more! Appetite, 52(2), 340–344f.

Roodenburg, A. J. C., van Ballegooijen, A. J., Dötsch-Klerk, M., van der Voet, H., & Seidell, J. C. (2013). Modelling of Usual Nutrient Intakes: Potential Impact of the Choices Programme on Nutrient Intakes in Young Dutch Adults. PLoS ONE. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0072378

Roseman, M. G., Joung, H.-W., & Littlejohn, E. I. (2018). Attitude and Behavior Factors Associated with Front-of-Package Label Use with Label Users Making Accurate Product Nutrition Assessments. Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics, 118(5), 904–912.

Sanjari, S. S. S., Jahn, S., & Boztug, Y. (2017). Dual-process theory and consumer response to front-of-package nutrition label formats. Nutrition Reviews, 75(11), 871–882.

Savoie, N., Barlow, K., Harvey, K. L. L., Binnie, M. A. A., & Pasut, L. (2013). Consumer Perceptions of Front-of-package Labelling Systems and Healthiness of Foods. Canadian Journal of Public Health-Revue Canadienne De Sante Publique, 104(5), E359–E363.

Scarborough, P., Matthews, A., Eyles, H., Kaur, A., Hodgkins, C., Raats, M. M., & Rayner, M. (2015). Reds are more important than greens: How UK supermarket shoppers use the different information on a traffic light nutrition label in a choice experiment. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 12(151), 1–9

Storcksdieck genannt Bonsmann S., Fernández Celemín L., Larranaga A., Egger S., Wills J.M., Hodgkins C. and Raats M.M. on behalf of the FLABEL consortium (2010). Penetration of nutrition information on food labels across the EU-27 plus Turkey. European Journal of Clinical Nutrition, 64, 1379 - 1385.

Talati, Z., Pettigrew, S., Kelly, B., Ball, K., Dixon, H., & Shilton, T. (2016). Consumers' responses to front-of-pack labels that vary by interpretive content. Appetite, 101, 205–213.

Van Camp, D., De Souza Monteiro, D. M., Hooker, N. H. H., Monteiro, D. M. D., & Hooker, N. H. H. (2012). Stop or go? How is the UK food industry responding to front-of-pack nutrition labels? European Review of Agricultural Economics, 39(5), 821–842

Vyth, E. L. L., Steenhuis, I. H. M. H. M., Roodenburg, A. J. C. J. C., Brug, J., & Seidell, J. C. C. (2010). Front-of-pack nutrition label stimulates healthier product development: a quantitative analysis. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 7(65)

